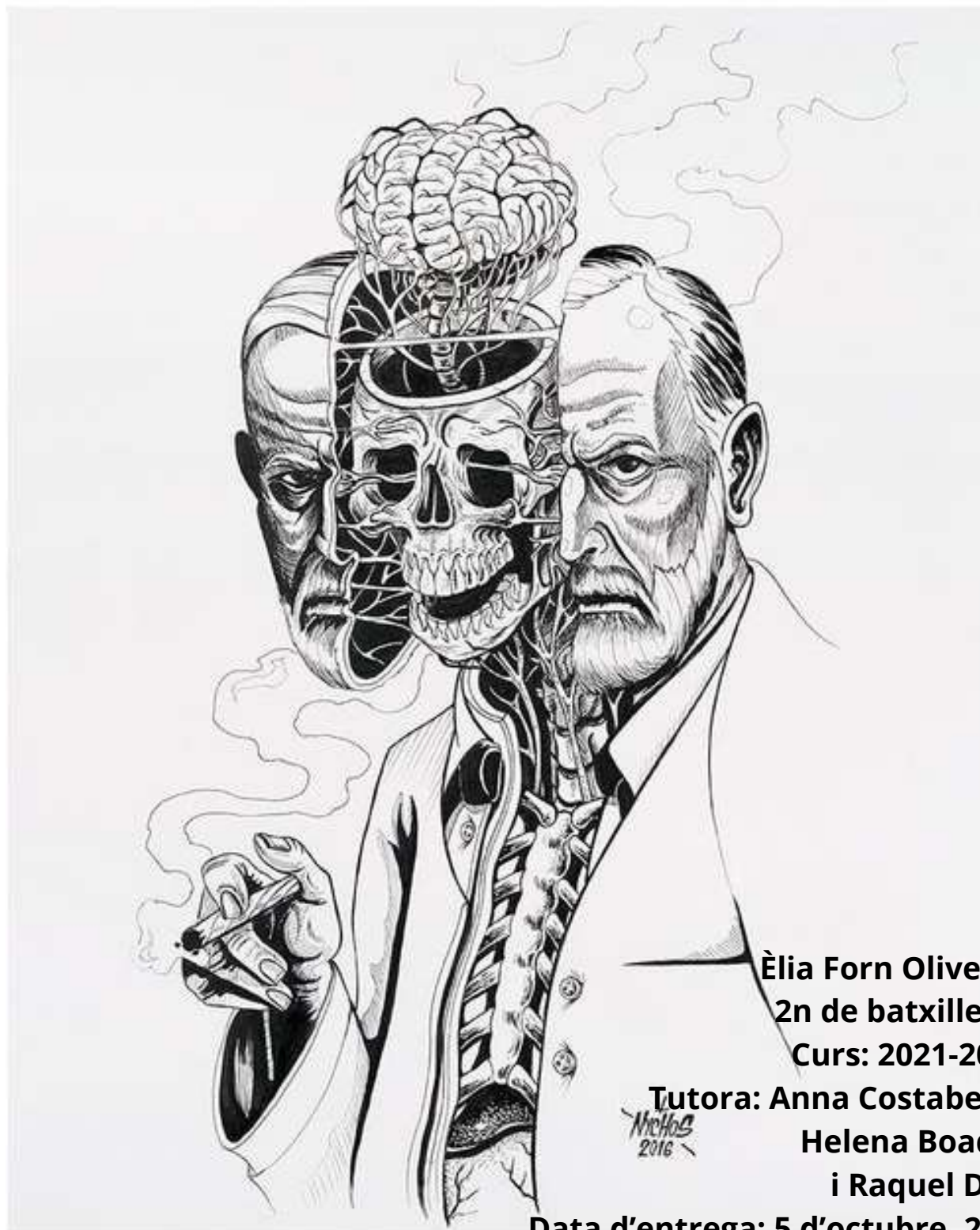

LA FOSCOR NO TÉ ESCLETXES

ANÀLISI DE DOS ASSASSINATS

Èlia Forn Oliveras
2n de batxillerat
Curs: 2021-2022

Tutora: Anna Costabella,
Helena Boades
i Raquel Díaz

Data d'entrega: 5 d'octubre, 2021

RESUM

Els conceptes assassí, assassinat, violència de gènere, víctima... són molt presents a les nostres vides, ja que força sovint els sentim anomenar pels diferents mitjans de comunicació.

Partint d'aquesta quotidianitat, va néixer el meu treball de recerca: un estudi qualitatiu l'objectiu del qual és concentrar-se en comprendre el fenomen a investigar, així com l'entorn social i no buscar fer prediccions.

Per poder donar una resposta als objectius plantejats he analitzat dos casos d'assassinat: un de real i un de fictici, comprenent l'etimologia específica, estudiant el funcionament del cervell humà, analitzant els trets característics d'una persona assassina i fent un cerca molt exhaustiva de cadascun dels casos i comparant els factors més rellevants.

El conjunt d'aquests processos m'ha permès obtenir informació sobre el predomini mutant del gen MAO-A en el gènere masculí, els assassinats per violència de gènere que fa temps que estan presents a les nostres vides i que un sentiment negatiu no és un justificant del mal envers una altra persona.

Paraules clau: assassí, assassinat, gen MAO-A, Monstre de Vacarisses i Giselle.

RESUMEN

Los conceptos de asesino, asesinato, violencia de género, víctima... son muy presentes en nuestras vidas, frecuentamos escucharlos en muchos medianos de comunicación.

Partiendo de esta costumbre, nació mi investigación: un estudio cualitativo el objetivo el cual es concentrarse en comprender el fenómeno a investigar así como el entorno social y no buscar hacer predicciones.

Para poder dar una respuesta a los objetivos planeados he analizado dos asesinatos: uno de real y uno de ficticio, comprendido la etimología específica, el mecanismo del cerebro humano, analizando las características de una persona asesina, y comparando los factores más destacados de cada crimen.

El conjunto de estos procesos me ha permitido obtener información sobre la importancia de la mutación del gen MAO-A en el género masculino, los asesinatos por violencia de género que hace mucho tiempo que perduran en nuestras vidas y comprender que un sentimiento negativo no puede justificar un maltrato, una violación; un daño hacia una persona.

Palabras clave: asesino, asesinato, gen MAO-A, Monstre de Vacarisses, Giselle.

ABSTRACT

The concepts of murder, assassination, gender violence, victim... are very present in our lives, as we often feel them referred to by the different media.

From this repetitive fact, my research work was born: a qualitative study whose objective is to concentrate on understanding the phenomenon to be investigated, as well as the social environment, and not make predictions.

To be able to give an answer to the objectives set out, I have analysed two cases of murder: one real and one fictitious. Understanding the etymology of the words, studying the functioning of the human brain, analysing the characteristic traits of a murderer and making a very exhaustive study of each case and comparing the most relevant factors.

The combination of these processes has allowed me to obtain information about the mutant predominance of the MAO-A gene in the male gender, the murders by gender violence that have long been present in our lives, and that a negative feeling is not a justification for evil against another person.

Keywords: assassí, assassinat, gen MAO-A, Monstre de Vacarisses i Giselle.

M'agradaria agrair el suport que he rebut durant tot aquest treball a la meva família. Sobretot a la meva germana Júlia que amb molta estima i tendresa m'ha animat a continuar duent a terme el projecte. Agrair també a Anna Costabella que amb molta paciència i dedicació m'ha ajudat a donar forma al meu treball. A tots aquells que han sigut entrevistats i m'han ajudat a completar cada frase. També donar suport a totes les víctimes de violència de gènere; a les que no ho poden explicar, a les que ho estan vivint i a les que ho han passat.

L'ésser humà fa grans obres en aquest món que vivim i inclús explora nous planetes molt lluny de la terra, però també mata. Amb aquest treball he volgut estudiar els mecanismes psicològics de l'ésser que decideix matar, quina és la naturalesa psíquica i com és l'estat mental de l'individu en el moment de matar. Desitjaria que després de llegir aquest treball, les lectores i lectors poguessin reflexionar sobre aquest tema que perdura des de tots els temps.

"La idea de la mort perdura en la memòria dels vius"; Ciceró.

"Señor, las tristezas no se hicieron para las bestias, sino para los hombres, pero si los hombres las sienten demasiado, se vuelven bestias..."

El ingenioso hidalgo DON QUIJOTE de la Mancha, Capítol XI, Primera Part.

ÍNDIX

1.INTRODUCCIÓ.....	8
2.MARC TEÒRIC	10
2.1. Quina és la diferència entre homicidi i assassinat?	10
2.2 Què és un assassinat?.....	10
2.2.1 L'etimologia de la paraula assassí.....	11
2.2.2 Característiques generals dels assassins.....	11
2.2.3 Classificació dels assassins.....	12
2.2 Quins factors desenvolupen un assassinat?	13
2.2.1 Genètica	13
2.2.1.1 Còrtex orbital	13
2.3.1.1.1 Danys del còrtex orbital.....	14
2.3.1.2 Gen MAO-A	15
2.3.1.3 Neurotransmissors: Dopamina i Serotonina	15
2.3.1.4 Gen BDNF.....	16
2.3.1.5 Epigenètica.....	16
2.3.1.6 Cromosomes sexuals.....	17
2.3.1.7 Estudi de Jim Fallon.....	18
2.3.2. Emocions i sentiments	19
2.3.2.1 Excés de sentiments	19
2.3.2.2 Emocions positives o negatives?	20
2.4 Perfil Criminal (PC).....	20
3. PART PRÀCTICA	22
3.1 Entrevistes.....	22
3.2 Casos	24
3.2.1 EL MONSTRE DE VACARISSES.....	24
3.2.1.1 Anàlisi de l'assassinat.....	24
3.2.1.2 Descripció de les persones implicades.....	27
3.2.1.3 Característiques de l'assassí.....	28
3.2.1.4 Factors rellevants.....	29
3.2.2 GISELLE	30
3.2.2.1 Contextualització artística.....	30
3.2.2.1.1 La Història de la dansa	30
3.2.2.1.2 La Història del ballet	32
3.2.2.1.3 La Història del ballet romàntic.....	33
3.2.2.1.4 L'entorn de l'obra: exterior i interior	35
3.2.2.2 Tema principal.....	36
3.2.2.3 Anàlisi de l'assassinat	38
3.2.2.4 Descripció dels personatges implicats	39
3.2.2.5 Característiques de l'assassí	40
3.2.2.6 Factors rellevants.....	40
3.3 DOCUMENTAL	40
4. RESULTATS.....	42
4.1 Factors comuns	42

4.1.1 Assassinat	42
4.1.2 Personatges implicats.....	43
4.1.3 Característiques de l'assassí.....	43
4.1.4 Factors rellevants.....	44
4.2 Factors no comuns.....	45
7.Bibliografia.....	48
8.ANNEXOS.....	53

1.INTRODUCCIÓ

Aquest treball de recerca té el seu origen i motivació en la necessitat de conèixer quin pensament tenen les persones que maten, per tant, aquelles que se'ls hi atorga el nom d'assassines.

Com una espurna del destí, un dia d'estiu, tot escoltant la ràdio van comunicar la notícia d'un assassinat i, a més, aquesta anava seguida de notícies de guerra i de refugiats la qual cosa encara em va despertar més motivació per respondre la idea que he plantejat al paràgraf anterior. Així que vaig buscar dos assassinats que tractessin sobre la violència de gènere, ja que avui en dia està molt present en les nostres vides i m'agradaria des del meu treball, donar a conèixer aquestes víctimes. Vaig escollir un assassinat fictici que és representat en un ballet, ja que és la dansa que sempre he ballat i un assassinat real que em va impactar molt el dia que el vaig escoltar pel programa de TV3: Crims.

L'àmbit del meu treball és el funcionament cognitiu del cervell i està vinculat a dos conceptes: assassinat i assassí. Però com que aquest tema és molt ampli m'he volgut centrar a respondre la següent pregunta: quins factors de relació hi trobem amb l'assassinat del Ballet de Giselle i l'assassinat del Monstre de Vacarisses? Les raons per les quals aquests dos assassins van cometre un crim podrien ser les mateixes o no.

Per tant, intentaré esbrinar-les, i així, augmentar el meu coneixement sobre dos tipus de crims que, a simple vista, poden semblar molt diferents ja que pertanyen a dos entorns oposats: realitat i ficció.

Vull orientar el meu treball d'investigació qualitativa cercant informació sobre el concepte, les característiques i els factors que predominen en una persona "assassina", però alhora vull documentar-me sobre els dos fets que he citat anteriorment.

Una de les característiques de la investigació qualitativa, segons les autores Martín-Crespo Blanco i Salamanca Castro (2007), és concentrar-se en comprendre el fenomen a investigar, així com l'entorn social i no buscar fer prediccions. És per aquesta raó que no he plantejat hipòtesis.

En canvi, sí que m'he marcat uns objectius, que són:

- a) Conèixer l'etimologia de la paraula assassí i les característiques generals d'aquests.
- b) Conèixer quins factors desenvolupen un assassinat, sobretot els genètics.
- c) Conèixer quins factors desenvolupen un homicidi i quines emocions hi predominen.
- d) Conèixer el concepte de perfil criminal (PC).
- e) Investigar el cas real del Monstre de Vacarisses.
- f) Saber la història de la dansa, el ballet i el ballet romàntic.
- g) Fer una anàlisi de l'obra de Giselle.

He cercat informació sobre conceptes etimològics, emocionals i genètics envers tres mots: assassí, assassinat i perfil criminal així com vull conèixer, amb profunditat, el cas real del Monstre de Vacarisses i l'obra de Giselle per poder comparar-los i donar resposta a la pregunta plantejada a l'inici de la introducció.

He planificat la recerca buscant documentació teòrica sobre el tema a desenvolupar perquè el lector la trobi en primer lloc i així poder-se ubicar. Després he realitzat entrevistes a tres professionals vinculats amb la temàtica del meu treball i de qui el seu testimoni em serà molt útil a l'hora d'exposar els dos casos entorn dels quals gira la meva part pràctica per, a posteriori, extreure uns resultats i unes conclusions. Finalment he realitzat un documental amb d'informació recollida durant el treball.

2.MARC TEÒRIC

Aquest capítol està dividit en quatre apartats principals. En el primer, explicaré la diferència entre homicidi vs. assassinat. En el segon, exposaré l'etimologia de la paraula assassí i les característiques generals d'aquests. En tercer lloc, em centraré en els factors que es desenvolupen en un assassinat: genètics i emocionals. Finalment, exposaré les característiques del perfil criminal (PC).

2.1. Quina és la diferència entre homicidi i assassinat?

Existeixen dues maneres d'anomenar la matança d'una persona: homicidi i assassinat. Ambdues estan regulades al Codi Penal. La primera està regulada per l'article 138 i la segona per l'article 139.

Podem considerar que és un homicidi quan l'agressor causa la mort de la víctima de manera involuntària, com per exemple: un accident de cotxe, a causa d'un error tècnic... o bé té la intenció de matar però a sang calenta, sense ser planificat. En canvi, es considera assassinat quan una persona causa la mort d'una altra havent preparat l'atac contra la víctima (Legálitas - Assessoria Jurídica, 2018).

2.2 Què és un assassinat?

Com ja s'ha comentat a l'apartat anterior, es considera assassinat quan una persona causa la mort d'una altra havent-la premeditat; ho fa per la influència de quatre factors (Castillero, 2017):

- **Traïdoria** → Aquesta s'assegura que la persona no tingui amb què defensar-se ni on escapar-se i això li dona facilitat a l'hora de cometre el delictes. Un exemple seria quan una persona mata a una altra a trenc d'alba, tornant de festa, ja que sap que la víctima segurament estarà indefensa.

- **Per promesa o recompensa** → En aquest cas el delinqüent mata a una persona perquè sap que tindrà una recompensa (normalment de diners) d'una altra persona.
- **Acarnissament** → En aquesta ocasió l'assassí tortura a la víctima.
- **Cobrir el delicte** → Quan l'assassí intenta cobrir l'assassinat a través d'un robatori, violació...

2.2.1 L'etimologia de la paraula assassí

Assassí -ina *adj.* i *m* i *f* 1. Que assassina. 2 *adj.* Que expressa un odi profund (Diccionari d'estudis Catalans, 2021).

"Assassí" és una paraula que ens fa tremolar cada vegada que la sentim. Aquesta té una història peculiar, ja que prové de l'àrab haxxaxî, que vol dir 'bevedor de haxîx, narcòtic de fulles de cànem'. Darrere aquest nom, entre els segles VIII i XIV es va conèixer que era una secta militar islàmica i que la seva finalitat era posar fi a la vida dels reis, el clero, militars i polítics de l'època que abans d'anar a matar ingerien haixix i aquest els ajudava a cometre el delicte. Aquest terme va començar a fer ressò i popularitzar-se com a sinònim de l'acte de matar (López, 2013).

2.2.2 Característiques generals dels assassins

Els motius que porten a una persona a matar a una altra poden ser molt variats, des de la venjança fins a l'obtenció de recursos.

Existeixen molts tipus d'assassins, de crims, de maneres de realitzar-lo, del nombre de persones assassinades, relació entre la víctima i l'assassí...

Però hi ha unes característiques generals que tots els assassins compleixen (Castillero, 2017):

1. L'assassí veu la víctima com algú que li ha fet mal, com algú que li suposa una amenaça per la seva vida o per la d'una persona important per ell o bé representa un obstacle per assolir una meta a la qual vol arribar.
2. Discreció en la societat, moltes vegades no se solen detectar, per tant, passen desapercebuts.
3. Per molt que tinguin un comportament normal a vegades es mostren agressius o mostren actes d'agressivitat cap a la víctima
4. No cal que per ser assassí t'hagin diagnosticat un trastorn mental. Moltes vegades els assassins són persones completament sanes.
5. Gènere i edat: els nois solen utilitzar mètodes més agressius com armes blanques, pistoles... mentre que les noies ho fan més a través de l'enverinament... De mitjana, tendeixen a matar més la gent jove i de mitjana edat.

2.2.3 Classificació dels assassins

Segons Costa, 2021 podem dividir els botxins segons la seva personalitat: de sang calenta i de sang freda. Els de sang freda normalment són assassins en sèrie o persones que planifiquen un crim sense escrúpols, aquests són més mentals. Són criminals que segons el psiquiatre Cleckley en *La màscara de la cordura* presenten els següents trets psicopàtics:

1. No hi ha al·lucinacions ni cap altra símptoma de pensament irracional.
2. Absència de nerviosisme i de símptomes neuròtics.
3. Encant extern i notable intel·ligència.
4. Egocentrisme patològic i incapacitat per estimar.
5. Efectivitat molt reduïda.
6. Vida sexual trivial i poc integrada.
7. Sense sentiments de culpa o de vergonya.
8. Indigne de confiança.
9. Mentiders. Poc o gens sincer.
10. Pèrdua específica de la intuïció o comprensió social.
11. Incapacitat per seguir qualsevol pla de vida.

12. Conducta antisocial sense remordiments.
13. Amenaces de suïcidi que no es compleixen.
14. L'experiència viscuda no li dona aprenentatge.
15. Relacions interpersonals irresponsables.
16. Consum d'alcohol excessiu.

En canvi, els de sang calenta, quan executen el crim, ho fan sense ser planificat, essent persones més emocionals. Un exemple seria un atac de gelosia, una discussió a la feina, una baralla d'uns fanàtics del futbol... Normalment, són persones amb un coeficient intel·lectual no gaire alt, amb un baix nivell de frustració i amb problemes per saber controlar la ràbia i la ira. Aquests problemes sorgeixen perquè molts d'ells han estat maltractats de petits, no sempre amb la mala fe al darrere. Un exemple molt clar seria la síndrome del nadó sacsejat on els teixits cerebrals i de la retina es colpegen contra les estructures òssies del crani i s'inflamen a causa d'un plor molt prolongat, els llançaments dels nens enlaire tot jugant... (Sánchez, 2021 i Costa, 2021).

2.2 Quins factors desenvolupen un assassinat?

2.2.1 Genètica

La genètica és una de les branques de la biologia que estudia com s'hereten els trets de generació en generació. Aquesta informació la trobem en el nostre genoma que està format per l'ADN (àcid desoxiribonucleic).

2.2.1.1 Còrtex orbital

Els lòbuls frontals són les estructures cerebrals de més recent evolució en l'espècie humana, presenten l'organització funcional més complexa i diversa del cervell humà. Es divideixen funcionalment en tres grans àrees: orbital, medial i dorsolateral (Flores i Ostrosky-Solís, 2008).

El còrtex orbital és una zona poc coneguda però considerada essencial per l'autocontrol, la presa de decisions, la resolució de problemes i una gran part de la personalitat d'una persona. Es troba a la zona prefrontal del cervell i té grans connexions amb les àrees sensorials, així com el sistema límbic que és un conjunt d'estructures implicades en la memòria i les emocions. També hi trobem la capacitat de controlar els impulsos i les respostes d'una persona (Stalnaker, Cooch, Schoenbau, 2015).

2.3.1.1.1 Danys del còrtex orbital

Stuss i els seus col·laboradors (1992 i 1999) van recollir informació en diferents estudis sobre les lesions del còrtex orbital i les seves conseqüències. Les lesions més comunes són:

- Accident isquèmic transitori (TIA)
- Accident vascular cerebral (AVC)
- Traumatisme cerebral patit en un accident (una caiguda, un xoc...)
- Malalties com l'Alzheimer, el Parkinson o l'epilèpsia

Els efectes d'una lesió en aquesta part del cervell són diverses. Els subjectes poden conèixer la resposta adient a una determinada situació, però es veuen incapacitats per expressar-la en un context real. A més, no poden mostrar amb facilitat les emocions que senten, però per contra poden expressar-les de manera excessiva. També, una gran part de les persones que han patit un dany en el còrtex orbital són més propenses a desenvolupar una depressió.

Altres conseqüències que s'han observat són la confabulació i la paramnèsia reduplicativa. La primera fa referència a la manipulació dels records de forma involuntària i, la segona es tracta d'un trastorn de la percepció del seu habitatge.

Segons Fallon (2009), en el còrtex orbital "de les persones assassines" hi trobem uns danys que aquests són precursors de què la persona afectada tingui un dèficit en les estratègies de joc (sobretot de diners), també poca capacitat de valorar les coses i es mouen només per una recompensa.

Alhora també tendeixen a prendre decisions arriscades i no tenen sensibilitat amb les emocions com l'angoixa, els nervis a la panxa, la suor nerviosa...

Així i tot, això no els evita no veure la gravetat de la decisió, però com que no es manifesten aquestes emocions tenen la fortalesa per prendre-la igualment.

2.3.1.2 Gen MAO-A

El gen MAO-A és l'encarregat de regular l'enzim que metabolitza alguns neurotransmissors com la dopamina, la norepinefrina i serotonina que estan relacionats amb el benestar de la persona.

Els assassins tenen un defecte en el gen MAO-A que produeix l'enzim monoamina oxidasa.

Com he citat en el primer paràgraf, aquest enzim és el que metabolitza la dopamina, la norepinefrina i la serotonina les quals, a causa de l'enzim defectuós, s'acumulen en excés en el cervell.

Un dèficit important del MAO-A tindria protagonisme en la síndrome d'hiperactivitat i dèficit d'atenció, alcoholisme, abús de drogues, impulsivitat, agressivitat i altres comportaments de risc.

També, en l'experiment de Bunner, es va comprovar que el dèficit provocava un coeficient d'intel·ligència per sota el considerat normal. Un coeficient d'intel·ligència baix també és un factor de risc en l'aparició de comportaments violents i criminals. *"Poseu en un mateix plat una intel·ligència esmussada, impulsivitat, atenció escassa i alguna que altra droga i arrenqueu a córrer"* (Costa, 2021). Si bé el neurotransmissor serotonina en el cervell produeixen calma i benestar, un excés per dèficit de l'enzim encarregada de metabolitzar-lo podria provocar ira i agressió.

2.3.1.3 Neurotransmissors: Dopamina i Serotonina

A més del "gen del guerrer", tal com es coneix el gen MAO-A anòmal, hi ha altres gens embolicats en la gènesi de personalitat (gen 5HTT, gen DRD2, gen DAT1 i gen DRD4) que regulen dos importants neurotransmissors: la dopamina i la serotonina.

Els neurotransmissors són substàncies químiques responsables del funcionament cerebral. Un exemple seria la dopamina que afavoreix i amplia la motivació.

Aquesta es podria considerar responsable del comportament motivat per una recompensa.

Com diu Costa (2021), durant l'entrevista: augmentar la dopamina a animals d'experimentació és posar carbó a la màquina de vapor de la violència. Disminuir la concentració de dopamina disminuirà els comportaments violents.

Per altra banda trobem el neurotransmissor serotonina que equilibra els nostres estats d'humor, així que, paral·lelament, nivells baixos de serotonina poden iniciar o provocar una depressió.

Un dels tipus de fàrmacs més utilitzats per tractar la depressió són els coneguts com a "Inhibidors de la recaptació de serotonina". Per exemple, la Paroxetina (Prozac) impedeix que les neurones recullin la serotonina i això fa que en circuli més pel torrent sanguini. Aquest neurotransmissor, com ja s'ha comentat, té un paper important en els comportaments agressius, ja que una quantitat escassa de serotonina i una situació social difícil és una mescla explosiva (Costa, 2021).

2.3.1.4 Gen BDNF

El gen BDNF o *brain-derived neurotrophic factor* és responsable de la mida de les neurones i de l'estructura de les dendrites. També, del creixement i la mida de l'hipocamp, que regula el factor de l'agressivitat. Aquest intervé de forma directa en les funcions cognitives i en la regulació de la por i ansietat. Un genotip associat a un nivell baix de BDNF seria el responsable de la falta de sensibilitat al sentir la por, una vida molt poc emocional i una escassa intel·ligència (Costa, 2021).

2.3.1.5 Epigenètica

És un camp emergent de la ciència i la solució per donar una identitat cel·lular, de manera que cada cèl·lula faci la seva funció. És a dir, tot el nostre cos està format per cèl·lules que tenen el mateix ADN, tant les cèl·lules del ronyó, com les de la pell,

com les de fetge... però aquestes són capaces d'executar altres funcions gràcies al fet que, químicament, aquest ADN és regulat de forma diferent a cada teixit. Aquest procés rep el nom d'epigenètica (Esteller, 2019).

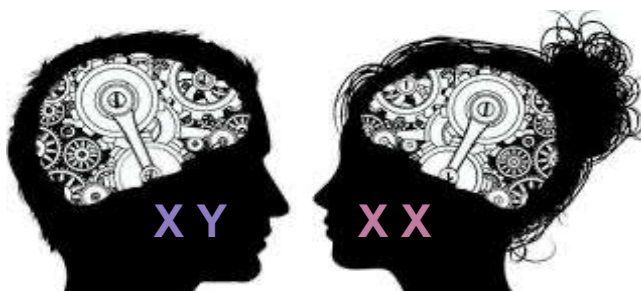
2.3.1.6 Cromosomes sexuals

Els cromosomes són els orgànuls cel·lulars que contenen el material genètic. Es troben en el nucli de la cèl·lula i tenen forma de bastonet allargat. Químicament estan formats per una doble cadena d'ADN (Àcid desoxiribonucleic). Aquests només es poden veure clarament durant el procés de divisió cel·lular, perquè si no trobem el material dissociat amb forma de cromatina.

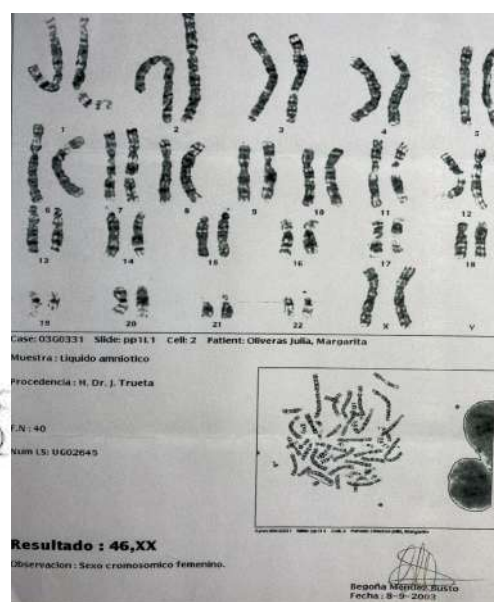
En el gènere humà trobem quaranta-sis cromosomes que determinen el caràcter, els aspectes físics així com la formació dels òrgans interns (Guerrera, 2021).

Dins d'aquests quaranta-sis, en trobem dos que determinen el sexe de l'individu anomenat "cromosomes sexuals". Els trobem a la posició vint-i-tres del genoma humà.

Els éssers humans tenim dos cromosomes sexuals, l'X i l'Y. El gènere femení té dos cromosomes X a les cèl·lules somàtiques, mentre que el gènere masculí té un cromosoma X i un cromosoma Y.

Figura 1. Cromosomes sexuals (masculí i femení)

Figura 2. El meu genoma - Èlia Forn

2.3.1.7 Estudi de Jim Fallon

En la dècada dels noranta del segle passat un nou instrument feia les delícies dels neurocientífics i afirmava fer un gir de tres-cents seixanta graus a la neurociència. La famosa joguina era el TEP (Tomografia assistida per ordinador d'emissió de positrons), un TAC que permetia visualitzar les parts del cervell que s'activaven davant diversos estímuls sensorials.

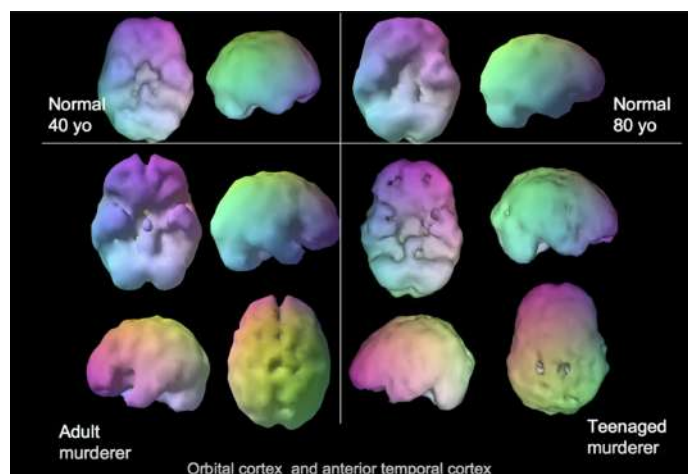
Jim Fallon (1947) és un neurocientífic i exprofessor de la Universitat de Califòrnia. Un dia va rebre uns setanta escàners d'assassins en sèrie per localitzar alguna irregularitat. Així que l'any 2009 va fer un estudi: *Explorant la ment d'un assassí*.

Va observar que dues zones no funcionaven com ho feien els cervells sense trastorns. Aquestes eren zones poc il·luminades o apagades i eren:

- a) L'escorça frontal, que es troba sobre els ulls, o escorça orbito frontal, que pren decisions de manera ètica i moral.
- b) L'amígdala, que forma part del sistema límbic, o cervell emocional, que es troba sota l'escorça i que s'encarrega de processar emocions com l'agressió o la violència.

Assassins, violadors, gent sense escrúpols ni compassió, tal com indicaven els seus escàners, tenien sèries dificultats per emocionar-se i sentir el patiment de les seves víctimes. Estaven mancats de la raó de la zona frontal sobre la rauxa del sistema

límbic. I l'autèntic quid de la qüestió era l'efecte dels gens de violència com ara el gen MAO-A (Fallon, 2009).

Figura 3: Cervell adult i adolescent normal i afectat (d'assassí)

Curiosament hi ha una variant d'aquest gen que també pot arribar a provocar danys. Aquest el trobem en el cromosoma X i només el pot transmetre la mare. Això ens ajuda a entendre per què normalment els homes solen ser més agressius.

Les noies reben dos cromosomes X, un del pare i l'altre de la mare, és a dir un cromosoma amb el gen i un que no. Això fa que aquest gen tingui la probabilitat de manifestar-se o no, perquè l'individu és només portador. En canvi, com que els nois només poden rebre un cromosoma X, fa que el manifesti 100%. Així i tot, no tothom el desenvolupa de la mateixa manera, ja que perquè aquest gen s'expressi de forma violenta, abans de la pubertat, s'ha d'haver viscut alguna situació traumàtica (Fallon, 2009).

2.3.2. Emocions i sentiments

Les emocions ens ajuden a reaccionar amb rapidesa davant de successos imprevistos; són impulsos per actuar.

Antonio Dàmasio (professor David Dornisfe de Neurociència, Neurologia i Psicologia de la Universitat de Souther Califòrnia) remarca la diferència entre emocions i sentiments: el riure seria una emoció i l'alegria un sentiment. - No riem perquè estem alegres sinó que estem alegres perquè riem -. Així que és l'emoció que crea el sentiment (Porter, 2021).

2.3.2.1 Excés de sentiments

Un excés de sentiments no té capacitat per provocar una malaltia mental sinó que la manifesta.

Un exemple molt clar seria l'ansietat. Aquesta es pot descriure com una sensació de perill i amenaça constant, però realment aquest perill no existeix. Els sentiments que provoca l'ansietat són provocats per la mateixa malaltia. Aquesta desencadena un atac de pànic que apareix de cop i volta i de manera extremadament intensa; qui el pateix sent que es morirà.

2.3.2.2 Emocions positives o negatives?

Totes les emocions són vàlides. No existeixen ni emocions bones ni dolentes sinó que som els humans qui les classifiquem segons el que ens fan sentir. Però sí que les podem categoritzar per la seva funció adaptativa:

- Por: Aquesta ens produeix incertesa i inseguretat i és perquè tendim a buscar protecció.
- Sorpresa: Ens produeix un sobresalt quan no ens esperàvem un fet o una acció.
- Aversió: Ens fa un cert fàstic i enuig alguna cosa.
- Ira: Apareix quan no surten les coses com un espera o quan ens sentim amenaçats. Ens impulsa a la destrucció.
- Alegria: Ens proporciona benestar i seguretat. Ens impulsa a reproduir aquell fet que ens fa sentir bé.
- Tristesa: Ens fa sentir sols, pena, decepció. Ens motiva a un canvi.

2.4 Perfil Criminal (PC)

El perfil criminal (PC) és una eina forense que vol, a través del rastre que deixa l'occidtor en la víctima i en el seu entorn, elaborar una hipòtesi sobre l'autor del delictes, generalment desconegut, sobre la personalitat, les característiques demogràfiques (edat, raça, sexe, economia...) i el seu possible estil de vida per poder, en la fase d'investigació de la policia, disminuir el cercle de sospitosos. Tot això oferirà a la investigació noves orientacions i diferents punts de vista que segurament abans d'analitzar el perfil criminal no havien sigut vistes.

Com indica Turvey (2008), el PC es podria definir com un "sinònim del mètode científic, ja que segueix els mateixos passos, és a dir, hi ha una observació, una elaboració d'hipòtesis i per últim una experimentació per tal de comprovar les hipòtesis anteriorment plantejades".

Segons bastants forenses, la millor manera d'analitzar i obtenir un perfil criminal és a través de la tècnica de confecció del PC que està compost de tres modalitats. Aquestes són (Grupo Esneca, 2021):

- Modalitat del mètode inductiu → El seu màxim representant és David Canter, coneixedor de psicologia ambiental i de metodologia experimental. El mètode inductiu es fa servir quan es busca l'assassí dins d'un cercle ja conegut. Es tracta d'un mètode d'investigació de patrons de conducta on a través d'entrevistes, observació, informes... a antics penitenciaris o actuals s'acaba elaborant un perfil de l'agressor.
- Modalitat del mètode deductiu → La intenció d'aquest mètode és passar dels detalls generals que es tenen del crim a passar a buscar els particulars per localitzar l'assassí a través de les evidències que es poden trobar. Per descobrir-ho es faran servir les proves forenses, les característiques geogràfiques, emocionals i la principal motivació de l'agressor.
- Modalitat del mètode científic → Aquesta metodologia és la més coneguda. Es fonamenta en observar el fet i l'entorn del crim, buscar rastres, detalls... Les característiques que es trobaran seran les que donaran pas a crear una hipòtesi, finalment, a través de l'experimentació es comprovarà si la hipòtesi feta anteriorment és vertadera o falsa.

A més, hi ha el perfil geogràfic que serveix per relacionar la ubicació on ha ocorregut l'assassinat amb el comportament de l'actuació criminal (Grupo Esneca, 2021).

3. PART PRÀCTICA

Per realitzar la meva part pràctica havia de trobar la manera de poder plasmar la informació obtinguda del marc teòric.

Una de les formes d'esbrinar-ho era analitzant dos assassinats, observant quines característiques tenien cada un i buscar-hi la semblança i les diferències entre ells, i d'aquesta manera, amb l'obtenció dels resultats, podria resoldre la pregunta plantejada des del principi del treball.

Tanmateix, per fer-ho he necessitat l'ajuda de professionals. Així que vaig realitzar tres entrevistes: la primera a Ana Fernández, la segona a Jordi Costa i la tercera a Carles Porta.

3.1 Entrevistes

Les persones entrevistades són apassionades de la seva professió.

La primera entrevista va ser realitzada l'1 de maig de 2021 a Ana Fernández.

L'Ana Fernández és Titulada Superior en Pedagogia de la Dansa Clàssica pel conservatori Superior de Dansa "María de Àvila". Va néixer a Barcelona, però va viure a Finlàndia, Londres i a Burgos per completar molts més els estudis de la seva gran passió: la dansa. Actualment està treballant a l'escola municipal de dansa de Celrà.

L'objectiu d'aquesta entrevista era trobar un ballet on s'hi esdevingués un assassinat, poder-lo estudiar i finalment analitzar-lo.

Gràcies als seus coneixements, el meu objectiu va ser cobert. Em va donar a conèixer el ballet que he analitzat en el meu treball: Giselle. Em va explicar la trama de l'obra i em va deixar el llibre *The Ballet Called Giselle*, on vaig poder treure molta informació sobre l'assassinat ja que està analitzat amb molta exactitud. A més, em va passar informació de diferents representacions de Giselle que em van ser fàcils d'analitzar ja que anteriorment a les seves classes teòriques havia après a analitzar tots els factors d'un ballet.

L'entrevista completa es troba al primer punt de l'apartat d'annexos.

La segona entrevista la vaig fer durant l'estiu, concretament el 20 d'agost de 2021 a Jordi Costa.

En Jordi Costa va estudiar medicina intensivista i en va exercir durant molts anys. L'any 1999 es va passar a metge forense. A partir d'allà, va escriure el llibre "*Fills de Caïn*" entre altres. Actualment viu a Girona després d'haver estat a diferents llocs del món.

El meu objectiu en aquesta entrevista era extreure informació sobre els sentiments, el patró de personalitat del assassins i també de les víctimes, l'estat psicològic d'un assassí a l'hora de matar, el paper genètic dels assassins, els psicòpates i la seva opinió sobre perquè matem.

Em va respondre amb molta informació i això em va ajudar a seguir amb el meu treball ja que les meves preguntes estaven més que respostes.

A l'hora em va plantejar noves qüestions que em van fer reflexionar: la pregunta no és perquè matem, és perquè no matem més?

La seva entrevista complerta es troba al punt dos de l'apartat d'annexos.

L'última i tercera entrevista la vaig realitzar el 30 d'agost de 2021 amb Carles Porta.

Carles Porta és un periodista, escriptor, director de televisió i locutor català. Ha col·laborat en molts serveis informatius, director de programes com *Efecte Mirall* i actualment el trobem en el famós programa de TV3: *Crimis*.

El meu objectiu d'aquesta entrevista era conèixer més a fons els protagonistes de l'assassinat del Monstre de Vacarisses així com, l'actitud dels protagonistes, característiques de l'assassí i els factors rellevants d'aquest assassinat. Les meves expectatives van ser complertes tot hi que no vaig poder treballar més a fons l'assassí ja que al ser un cas real i basant recent, la informació és confidencial. Però igualment vaig poder estudiar tot el que jo volia. L'entrevista complerta es troba al punt tres de l'apartat d'annexos.

3.2 Casos

En aquest apartat he analitzat cada un dels factors de l'assassinat real: El Monstre de Vacarisses i de l'assassinat fictici: Giselle essent aquests factors: l'assassinat, l'assassí, els còmplices, la víctima i els factors rellevants.

3.2.1 EL MONSTRE DE VACARISSES

El Monstre de Vacarisses va ser un crim que es va produir l'abril del 2005 a Vacarisses, un municipi de Catalunya situat a la comarca del Vallès Occidental de la província de Barcelona. Aquest crim va recórrer per Terrassa, Sabadell fins a arribar a Laredo, Cantàbria.

Els pares van denunciar la desaparició de la seva filla, Ana María Ramírez García, de 38 anys i van explicar que l'última vegada que van parlar amb ella va ser el diumenge 27 de febrer del 2005. El pare va donar a conèixer a la policia que el marit, Asensio Oruña era molt violent amb ella i que diàriament la maltractava.

La policia va trigar 5 anys per resoldre el cas i detenir a Asensio.

3.2.1.1 Anàlisi de l'assassinat

Aquesta història comença a Vacarisses passant per Terrassa, Sabadell i arribant a Laredo, Cantàbria. La intranquil·litat arriba al poble quan es fa ressò de la desaparició d'Ana María Ramírez García. Els seus pares denuncien a la comissaria de la Policia Nacional de Terrassa la desaparició de la seva filla de 38 anys. Remarquen que l'última vegada que la van veure va ser a finals del 2004 i l'última vegada que van parlar amb ella va ser el 27 de febrer del 2005.

Ana Maria, la víctima, volia explicar a la policia que el seu marit, Asensio Oruña, era molt violent i la maltractava psicològicament i físicament, però no hi va arribar.

El malson d'Ana Maria s'inicià quan Asensio Oruña va començar a consumir droga. Consegüentment es va convertir en un consumidor habitual de cocaïna. Fumava

besuc que és una substància psicoactiva composta principalment per l'extracció de les fulles de la coca. L'Ana Maria també en va acabar consumint.

Van passar els dies i Ana Maria no apareixia, així que la policia començà a investigar el cas i al primer que van interrogar, com és de suposar, fou Asensio Oruña. Es va rentar les mans, dient que no reconeixia cap maltractament cap a la seva dona i només va admetre alguna discussió, però familiar "com les que té tothom".

Quan li van preguntar si sabia on era, ell se'n va desentendre al·legant que segurament estaria a casa els seus pares i que havia marxat per voluntat pròpia. Llavors la policia va fer una batuda a la casa on vivia la parella, casa compartida amb tres prostitutes: Aylia, Micaela i una tercera de nom desconegut. També el germà d'Asensio, Toni, i un amic íntim d'ells, Raúl.

No s'hi va trobar res, però sí que a uns dos quilòmetres de la casa es va trobar una manta tacada de sang que mirant l'ADN es va poder verificar que aquella sang era d'Ana María.

La investigació va quedar estancada fins al 28 d'agost de 2005 i es va tornar a obrir quan es va produir un incendi a una casa de Sabadell on s'hi acostumava a reunir gent addicta a la cocaïna.

Gràcies a la informació dels peatges es va poder saber que a principis de març Asensio, acompanyat d'una prostituta, havia fet un viatge amb cotxe fins a Laredo on els seus pares hi tenien una casa. També l'acompanyaven, amb una furgoneta, Toni, Raúl i una altra prostituta. Tots ells van justificar que havien volgut anar fins a la casa familiar de Laredo per així poder desintoxicar-se de la droga.

Un cop a Laredo, Asensio i Aylia tenen un accident amb el seu vehicle. Els integrants de la furgoneta van tornar a Vacarisses i la van canviar per un altre vehicle on amb aquest van anar a recollir Aylia, Asensio i el cadàver d'Ana Maria a Bilbao.

Paral·lelament els esdeveniments, la policia va aturar un taxi que anava en direcció Saragossa on hi havia Aylia. Aquesta a causa de la pressió policial, va denunciar a Asensio per haver-la maltractat.

Després de molts interrogatoris el cas es va quedar estancat i no trobaven informació per enlloc. Fins que va arribar el 15 de novembre del 2010 on van encaixar totes les peces d'aquest puzzle i es va posar punt final a aquesta història.

Asensio va ser detingut com a suposat assassí d'Ana María. Aquest va ser assenyalat com a assassí gràcies a les declaracions de tots els implicats i es va poder saber què havia passat amb la víctima: un dia en el qual Asensio estava extremadament violent va maltractar a Ana María i a Aylia. A continuació es va emportar a Ana María a un puig i la va tornar a apallissar amb tanta brutalitat que la va haver d'agafar ell mateix i emportar-se-la cap a casa perquè ella no es podia moure. Un cop a la casa la va arrossegar a l'habitació la va tornar a colpejar i la va treure arrossegant-la pels cabells fins al menjador. En el menjador es va adonar que no estava sol a la casa, Aylia havia vist tot el que Asensio li havia fet a Ana Maria. Això va impulsar a Asensio a girar els paper i dir que era Aylia la que havia matat a Ana Maria i com a culpable d'haver-ho fet la va lligar en una cadira amb la intenció de matar-la. En aquell moment, però, va arribar Toni i va parar el segon assassinat.

Un cop Ana Maria morta, la va carregar al cotxe i es van dirigir a Laredo amb la intenció d'enterrar el cos allà, però com ja he explicat, van haver de tornar a Sabadell arran de l'accident.

Una vegada a Sabadell, va ser allà on va posar el cos de la víctima a la casa que es va incendiar. Les cendres d'ella van ser tirades al riu Ripoll de Sabadell (Porta, 2021).

A la següent pàgina es troba un eix cronològic del dia del crim.

Figura 4: Cronologia del monstre de Vacarisses

3.2.1.2 Descripció de les persones implicades

Ana María Ramírez García → Persona amb un caràcter tímid i submís. S'explica que es va sentir atreta pel caràcter tòxic d'Asensio, ja que així se sentia "protegida".

En cap moment es va adonar que aquestes peculiaritats del seu home se li girarien en contra i hi sortiria perjudicada. Però com va començar a rebre les pallisses, ella confessava als veïns, familiars i amics que es volia suïcidar.

Prostitutes → En trobem 3. Es poden posar totes tres en el mateix sac, ja que van actuar i rebre de la mateixa manera totes tres. Noies lligades a Asensio sobretot per la part econòmica, molt submises a ell. En cap moment van intentar ajudar a Ana María quan ell la maltractava i Ana María feia cap pas per ajudar-les a elles quan eren maltractades també. Cal destacar que interiorment eren molt fortes, ja que van ser elles les que van acabar delatant i denunciant a Asensio amb les seves declaracions.

Raúl → Personatge més secundari, però no indispensable, ja que en tot moment va ser còmplice del que feia el seu amic. No se sap gairebé res d'ell, però sí que tenia la mateixa sang freda per permetre que passés tot el que va succeir.

Toni → Mateixos trets característics que l'assassí, Asensio Oruña. Al ser germans s'ha trobat una part genètica similar molt important que els fa desencadenar aquesta violència. Rar és que no participés de manera directa en el crim o que n'hagués comès algun (Porta,2021).

3.2.1.3 Característiques de l'assassí

Asensio Oruña és una persona extremadament violenta amb trets narcisistes i psicopàtics molt evidents (es poden veure en el punt 2.2.3) i amb escassa empatia. Si hi sumem alguna droga encara és molt més perillós.

Basant-nos en el punt 2.2.3 el podem col·locar com un assassí de sang freda però també de sang calenta. De sang freda, perquè és una persona a qui se li remarquen molt els trets psicopàtics i a la vegada és molt mental, i això és una característica molt rellevant dels de sang freda.

Però alhora ell no tenia planificat l'assassinat. De fet, cada dia maltractava la seva dona, però aquell dia la va malferir de manera extrema. I un cop va tenir la víctima morta, va planificar tot un seguit d'accions per tal de desfer-se del cos i rentar-se les mans. Alguns diran que aquest pla és un total exemple de sang calenta i que el va crear des del seu esperit de supervivència. Per això Asensio és una barreja dels dos, però que amb total confiança puc dir que a Asensio li escau molt més el personatge de sang freda.

Els sentiments que el van impulsar a causar aquest mal van ser el seu egocentrisme i la seva superioritat (Porta,2021).

Asensio també tenia una afecció al còrtex orbital, segurament deguda al gen MAO-A o del cromosoma X, i les conseqüències són: una persona amb dificultats per sentir l'emoció i el patiment de les víctimes, amb un coeficient intel·lectual molt baix i amb dificultats per raonar el que es considera just en la societat (Porta,2021).

3.2.1.4 Factors rellevants

Trobem bastants factors rellevants en aquesta història vist que va ser un assassinat molt complex a l'hora de desfer-se del cadàver.

Si citem els factors segons la cronologia de l'estudi policial trobarem **la manta tacada de sang** en primer lloc. Aquesta prova va determinar que aquella sang era d'Ana María i que probablement estaria morta.

En segon lloc, trobem **l'assassinat que hi va haver pel mig d'aquests mesos** per poder desviar la policia a una altra banda i ell rentar-se les mans durant un temps.

A continuació, el fet de trobar **el passaport i el DNI** a la casa, va ser una prova clau per saber que Ana María no havia marxat pel seu propi peu, sinó que va ser obligada per algú.

En quarta posició trobem l'extracció de 10.000€ **del compte corrent d'Ana María**, abonament realitzat amb la seva firma falsificada.

Ja arribant cap al final trobem **l'incendi de la casa de Sabadell**, no una casa qualsevol sinó un edifici on sovint s'hi reunien cocaïnòmans.

I per últim, la **quantitat de quilòmetres que va recórrer Asensio i els còmplices amb Ana María morta**. Això, ho podem considerar un factor rellevant, ja que segons uns estudis forenses expliquen que quan hi ha un assassinat l'agressor no sol recorre més de 23 quilòmetres en canvi, el cos d'Ana María en va recórrer més de 1200 (Porta, 2021).

També, si ho mirem des d'un punt de vista més extern podem veure "**l'estat de terror psicològic**" que crea Asensio, ja que ningú és capaç de delatar-lo.

Així mateix, "**l'amor**" és el culpable de desenvolupar i causar aquesta tragèdia.

I per últim, **la droga** és un factor molt important, ja que incita a Asensio a maltractar la víctima.

3.2.2 GISELLE

3.2.2.1 Contextualització artística

En aquest apartat recopilaré algunes històries relacionades amb la dansa per poder entendre l'assassinat que tractaré a continuació: Giselle.

3.2.2.1.1 La Història de la dansa

La dansa és una art sense nacionalitat. Aquesta comença quan l'home primitiu comença a moure's sobre la terra.

Van ser els grecs els primers a considerar la dansa una art. Ells entenien la dansa com una art que servia per arribar a comunicar-se de manera directa amb els déus.

El temps va anar avançant, arribem a l'Època Romana on la dansa va perdre molta importància.

El rellotge corre, arribem a l'Edat Mitjana amb la mateixa mentalitat: la dansa es va mantenir molt apartada del desenvolupament artístic d'aquell temps ja que la nova mentalitat cristiana va atribuir a la dansa unes connotacions sexuals que provocà que es prohibissin els espectacles. Així i tot es va continuar ballant durant segles d'amagat de l'església: el poble amb la "dansa popular" i la cort amb la "dansa de

cort". Aquest fet d'haver-se d'amagar per no ser descoberts va privar l'enriquiment de la dansa.

La dansa de cort no va perdurar a la història perquè només era representada dins del palau i això va fer que no arribés al poble.

Les populars en canvi, si que sortien al carrer per protestar contra l'església i a dia d'avui han evolucionat com la que es coneix amb el nom de dansa folklore.

L'únic exemple que tenim de la dansa que l'església va acceptar és la dansa de mort. Aquesta va sorgir a l'època de la pesta negra i la seva idea era conscienciar a l'espectador que la mort era un fet que igualava tots els éssers humans sense distincions de classes ni d'edat.

L'època Medieval acabarà sense gaires dades sobre la dansa, ja que hi queda un gran interrogant encara per resoldre.

L'arribada del Renaixement obre les portes a un gran respir per totes les arts escèniques. Apareix la burgesia i arran d'aquesta classe social, a Itàlia, es comencen diverses competicions d'espectacles de dansa i sorgeixen els primers manuals teòrics sobre la pràctica de la dansa que es faran servir fins a principis del segle XIX. A mitjans de 1450 Domenico de Piacenza serà considerat el primer coreògraf de la història creant les normes establertes de la dansa amb *De arte saltandi et choreas ducendi*. En aquestes normes ens explica que la dansa es compon de cinc elements: el primer, compàs a ritme, on ens parla que la música ha de mantenir una relació amb la dansa; el segon, la manera en què s'expressa el ballarí o ballarina; el tercer, la memòria, on ressalta la importància de l'artista en poder retenir tots els passos que haurà de recrear; en quart lloc, hi trobem la divisió del terreny, on ens parla de la superfície horitzontal en la qual es mou el ballarí o ballarina i, ja per últim i cinquè element, l'aire, volent referir-se a la qualitat dels salts ja que aquests són molt valorats en la dansa. També posa nom a diferents passos de ball que alguns d'ells perduraran al llarg de tota la nostra història, òbviament amb modificacions, però amb la mateixa base,. Parlo de el *entrechat* i del *glissade*.

A poc a poc la dansa s'anirà expandint per Europa i serà utilitzada pels actes reials com a element per sorprendre el poble. Quan arriba a França aquesta dansa es transforma en un ballet molt més concret. (Abad,2004)

3.2.2.1.2 La Història del ballet

La música tremola, l'espectador plora o bé riu, el cos vibra, i el cor també, tot això quan ressona en el nostre cap o en el nostre cor una dansa, especialment el ballet. Aquest neix a França, amb el nom del *ballet comique*, i va ser el primer, però no té cap similitud amb la concepció que tenim ara del ballet. El nom fa referència a Catalina de Mèdici que era una dona que es va casar amb el duque d'Orleans. Catalina va ser considerada la verdadera llavor del ballet en terres franceses.

Uns dels *ballets comiques* més importants a destacar va ser el de l'any 1581 quan Catalina va oferir un ballet espectacular per l'època. Aquest va ser creat per obsequiar els ambaixadors polonesos que van oferir la corona al fill de Catalina. S'anomenava *El Ballet Comique de la Reine* i explicava la història de Circe en diferents escenes morals, històriques i cortesanes. Cal destacar que la finalitat d'aquest consistia més en impressionar a altres països a través del decorat, elegància... elements que sempre més aniran agafats de la mà amb el ballet que no de la dansa en sí.

Com un *pas de chat*, el ballet avança en la història ràpid i precís i viatja fins a Anglaterra. Allà, el ballet es va convertir en un espectacle ja no per acompanyar a ningú sinó per ser observat durant uns 10 minuts; en deien *revels*.

Dels *revels* passem a les *masques*. Aquestes es componien d'entrades, sortides, números de dansa i música. Amb un salt molt petit apareixeran les antimasques, que buscaran un element només coreogràfic i no tan teatral de manera que podem considerar aquest moment com l'inici del ballet actual.

Tornant a França, al segle XVII, trobem el *Ballet de la Nuit*. Serà molt important perquè marcarà un abans i un després. Gràcies a Lully, un ballari de gran nivell, que serà el principal ballari del *Ballet de la Nuit*, el ballet es veurà amb altres ulls. Va estar ballant durant tretze hores només ballet i música de fons. Allà l'espectador va començar a valorar el ballet. Lluís XIV va apostar pel ballet després d'haver vist Lully ballar i va imposar la dansa com una professió.

A partir d'allà Lully va crear una escola de dansa i va començar a posar nom als passos i posicions de ballet que actualment coneixem. Van anar passant els anys i més i més gent es va unir al món de la dansa de manera que va anar expandint-se per tot el món, no com un entreteniment, sinó com una professió i una manera de reivindicar i veure la vida (Abad,2004).

Figura 5: Lully, Ballet de la Nuit (1653)

3.2.2.1.3 La Història del ballet romàntic

El ballet romàntic va arribar al públic amb molta força per elements peculiars com per exemple la introducció de les llums de gas per crear un ambient més tètric. Però sorprenentment, van durar menys de dues dècades; es van iniciar l'any 1831 amb el ballet de *Robert le Diable* que acompanyava a les diferents òperes vist que en aquella època el ballet era una art que no es considerava gaire important com per representar ella sola una obra.

Les coses canviaran un any més tard, el 1832, amb l'aparició de *La Sylphide* però el 1845 disminuirà amb rapidesa la seva fama amb l'aparició del ballet imperial.

Els principals temes en un ballet romàntic, com era d'esperar, van ser: l'exotisme, la irracionalitat, la vida després de la mort i el perill.

- L'exotisme → Es va introduir en obres situades en llocs estranys i lluny de la realitat. També en terres altes d'Escòcia, Renània, que és una regió d'Alemanya, la Itàlia mediterrània i el Pròxim Orient. Ser conscient que sempre, en l'exotisme, l'acte es donarà en els mateixos llocs (Pritchard, 2006).

- A Giselle: En un començament, Giselle es donava a Renània durant la verema, que és un festival que es dona a finals d'agost fins al mes de novembre i cada dia es fa una festa als camps de vinyes acompanyada de vi, música i dolços tradicionals. Aquesta fou creada pels romans fa més de dos mil·lenis. En aquestes festes es trobaven tots els personatges de l'obra Giselle (Pritchard, 2006).

- La irracionalitat → Aquesta la trobem a totes les obres romàntiques mitjançant la introducció d'escenes on un personatge cau en la follia i també podem trobar escenes de somnambulisme (Pritchard, 2006).
  - A Giselle: Trobem una bogeria que ve del sentiment de decepció quan descobreix que "Albrecht" i "Batghilde" estan promesos. Amb aquesta escena de bogeria es tanca el primer acte.
Com evidència de que pertany al Romanticisme trobem que a partir del segon acte començaran a aparèixer fantasmes i esperits. Aquesta impressió d'alguna cosa sobrenatural s'accentua amb el treball de puntes de les ballarines. Podem observar que combinen salts lleugers, molta subtileza de treball dels braços, el vestuari en aquella escena és de tutú llarg, molt típic del Romanticisme i són tots aquest element els que creen la sensació de follia que està patint la protagonista (Pritchard, 2006).

- L'amor després de la mort → Com explica el Romanticisme l'amor és un sentiment tan fort que després de la mort encara existeix, és a dir, ni la mort, que sol ser una barrera per tothom, és capaç de separar els enamorats (Pritchard, 2006).

- A Giselle: Podem veure una relació amb aquest apartat amb el poema Fantômes publicat en el llibre *Les Orientales* i escrit pel romàntic Victor Hugo l'any 1829. Aquest narra la història d'una jove espanyola aficionada al ball i aquest va ser qui la va matar. Ho podem comparar amb la manera que tenen de matar les Willis, que és fent ballar a l'home fins que es mori.
En segon lloc trobem una llegenda de les Willis que va ser popular en el romàntic *Konversationslexikon* que va definir les Willis com una espècie de vampir que és l'esperit de les noies que s'han mort arran de la infidelitat del seu home (Pritchard, 2006).
- El perill → Aquest és un element, que en escenes de por i bogeria arriba a l'espectador (Pritchard, 2006).
- A Giselle: Per aconseguir-ho, s'imposa el personatge de la femme fatale, "Myrtha" i les seves germanes, les Willis; que són esperits de noies molt belles, però que el seu objectiu, creat per desenganys amorosos, és seduir l'home per després provocar la seva mort (Pritchard, 2006).

3.2.2.1.4 L'entorn de l'obra: exterior i interior

Exteriorment la localitzem en l'època del Romanticisme. Aquest va aparèixer a Europa a finals del segle XVIII, principis del segle XIX i el podem caracteritzar per les ànsies de llibertat, la defensa dels sentiments, encant per la natura i cultures populars.

És difícil establir una cronologia exacta d'aquest període perquè en cada país i comunitat va pertorbar a diferents moments històrics que estava vivint el país. Però de mica en mica aquests innovadors pensaments van anar arribant a tot arreu i va anar modelant les arts de la següent manera:

- Rebutjant la raó i els gustos clàssics.
- Revaloritzant l'expressió dels sentiments i passió.

- L'exaltació per la bellesa de la naturalesa.
- El "jo" individual i col·lectiu.

Si ens fixem en l'entorn interior de l'obra, ens trobem amb un entorn rural en una regió d'Alemanya anomenada Renània a l'època medieval. Podem observar els ballarins dansant enmig del poble, gairebé durant tot el primer acte.

Figura 6: Renània

Durant el segon acte, en canvi, l'escenari canvia. Ens trobem al mig d'un bosc de nit però també a Renània.

3.2.2.2 Tema principal

A continuació plantejaré el tema principal de l'obra primer de manera resumida i després de forma esquematitzada i dividida en dos actes: I i II.

L'obra gira entorn d'una jove i innocent noia enamorada de la dansa anomenada Giselle. Viu a Alemanya amb la seva mare i l'obra ens situa en les celebracions de Verema.

Comença el primer acte i podem veure a Giselle, la protagonista, que està perdudament enamorada del Duc de Silesia, Albrecht. Aquest amaga la seva identitat sota el pseudònim de Loys per poder estar amb Giselle. Comença el drama d'aquesta història quan l'espectador s'adona que realment Albrecht està promès amb una altra noia anomenada Bathilde.

Paral·lelament Hilarión, que és un forestal, està enamorat de Giselle i per poder aconseguir estar amb Giselle desemmascara a Albrecht explicant a tot el poble que Albrecht està enganyant a Giselle amb Bathilde.

El dolor de Giselle és tant fort que li fa perdre la raó de tal manera que és incapaç de sobreviure i el dolor la fa caure en el pou de la mort.

Comença el segon acte i aquest es desenvoluparà al bosc, un lloc molt característic de l'època del romanticisme, un lloc encisador. Allà hi trobarem les Willis, uns esperits de noies que en un moment donat van ser abandonades pels seus promesos i van morir del dolor; aquestes busquen revenja. Aquest sentiment de revenja, s'intensifica a causa d'unes herbes addictives que es troben al bosc i els hi provoquen un augment de l'agressivitat.

La reina d'aquests esperits és Myrtha que donarà la benvinguda a Giselle per incorporar-la al seu nou món.

En el bosc arribarà Hilarión amb molt de remordiment i dolor per la mort de la persona que més estimava. Les Willis volen venjança, volen tornar tot el mal que porten dins i l'expressaran de manera molt violenta. El condemnaran a ballar fins a morir i finalment caurà en un llac on expirarà. Després d'aquesta mort, Albrecht apareixerà a escena i Myrtha ordena a les Willis, però principalment a Giselle, que l'agafin i el facin ballar fins que es mori.

Giselle cedeix, el comença a fer ballar per venjar-se, però finalment se sent amb el remordiment de ja haver matat a Hilarión i el guia fins a la tomba per protegir-lo. Giselle acabarà salvant a Albrecht ja que el deixarà en llibertat però això no evitarà el sentiment constant d'haver-li estat infidel i haurà de pensar en ella durant la resta de la seva vida.

Acte I:

Ens situem a les celebracions de Verema.

Giselle és una jove pagesa i està perdudament enamorada d'Albrecht, un príncep que es fa passar per un pagès del poble del costat.

Hilarión és un guarda forestal que està enamorat de Giselle i descobrirà la vertadera identitat d'Albrecht. Amb aquesta informació podrà actuar en contra de l'impostor i tallar la seva relació amb Giselle.

Bertha és la mare de Giselle. Com que Giselle és una apassionada de la dansa la seva mare li explica la història de les Willis, esperits de joves que vivien per la dansa i van morir per un desengany amorós.

Mentre estan a les celebracions de Verema Hilarión és rebutjat per Giselle i ella se'n va amb Albrecht. Però apareix Bathilde, la promesa vertadera d'Albrecht.

Hilarión apareix a escena molt dolgut i enfadat i li revela a Giselle la identitat d'Albrecht. Ella sabent que realment Albrecht l'havia estat enganyant amb Bathilde i també sobre la seva identitat cau en la folia i mor.

Acte II:

Hilarión se sent culpable que Giselle hagi mort ja que la seva mentida l'havia portat a la decepció, fet que li desencadenarà la mort. Per tant l'anirà a veure a la tomba i allà es trobarà amb les Willis, esperits de noies joves i consumidores d'unes herbes addictives que es troben en el bosc.

Toparà amb Myrtha, la seva reina, i serà ella qui ordenarà a totes les altres que surtin de les seves tombes per rebre a Giselle. Després d'aquest ritual marxen del bosc i entra Albrecht a escena portant flors a Giselle.

L'esperit de Giselle se li apareix i li diu que la segueixi. Mentrestant, Hilarión està essent condemnat a ballar fins a morir per totes les Willis ja que busquen la revenja per haver fet mal a una de les seves i volen provocar-li la mort. Tornen a fer el mateix amb Albrecht, però Giselle li té tanta estima que intenta que aguanti fins que surti el sol perquè pugui seguir amb vida.

3.2.2.3 Anàlisi de l'assassinat

Una música agitada interromp de la mateixa manera que ho fa Hilarión perseguit per les Willis. Els ràpids canvis de pla ajuden a crear la sensació d'estrès i deliri que li provoquen les Willis. Podem destacar les formacions circulars i espirals que

expressen angoixa i por, ja que un cercle tancat és que ja no en pots sortir mai més. En quant els passos destaquen els *temps levé en arabesque*, *cabriols* i *entrelacés* que Hilarión fa cada vegada més cansat. Myrtha deixa de banda els laments d'ell i l'obliga una i una altra vegada a aixecar-se sense cap mena de contacte visual. El fet d'evitar aquest contacte és la representació del dolor que senten les Willis, les ganes que tenen de revenja i la poc importància que donen en als sentiments de la víctima. Al final les Willis formen una diagonal, metàfora d'un riu, i l'empenten a l'aigua perquè acabi de morir ofegat.

3.2.2.4 Descripció dels personatges implicats

Giselle → Personatge molt emocional. Tot d'un plegat sembla la culpable de l'assassinat, però realment és l'única de l'obra que és capaç de donar el perdó a aquella persona que ha fet una acció imperdonable en el context de la història. Tot i així participa en el primer assassinat.

Albrecht → Personatge que a través de les seves accions permetrà que es desencadeni tota la trama. Pel que fa als seus sentiments i expressivitat és molt secundari. És un personatge molt planer que no es dona gaire a entendre.

Hilarión → Aquest és la víctima que surt més perjudicada, tant, que és assassinat. Té les mateixes característiques que Albrecht.

Willis → Noies amb una bena als ulls a causa de la droga i l'excés de gelosia i possessió que predomina en elles. Alhora molt obedients i sense cap mena d'opinió, ja que en tot moment fan cas a la cap del grup, Myrtha.

(Cyril W. Beaumont, 1944)

3.2.2.5 Característiques de l'assassí

Myrtha és la vertadera assassina d'aquesta obra, sense ella els assassinats no s'haurien dut a terme. Myrtha és un personatge amb trets molt violents, baixa autoestima on aquesta desencadena la poca empatia i trets psicopàtics que podem trobar en el punt 3.2.2.

A la seva vida la droga hi té un paper molt important. Tot i així, ens tornem a trobar enmig del dubte d'assassí de sang calenta o de sang freda. Ella també és una barreja. La considerem de sang freda vist que en tot moment sap que la persona que actui de determinada manera la matarà fent-la ballar fins a morir. Per tant, ja té la seva mort planificada. També la podem considerar de sang calenta ja que la idea de voler que l'altre es mori li surt de les emocions que no sap controlar en el moment que ocorre l'acció. (Cyril W. Beaumont, 1944).

3.2.2.6 Factors rellevants

En la seva vida **la droga** té un paper molt important. Les Willis són esperits de les promeses mortes, però l'excés de ràbia i d'ira els hi desencadena la droga.

El personatge que mor acaba sempre **al riu**. **L'obediència** que rep la Myrtha i que ningú és capaç de frenar també és un gran factor a destacar. També **el bosc**, un lloc que el representen tètric.

El cercle que creen per matar a la víctima que metafòricament es pot entendre com **un bucle** que entra la víctima i que no en pot sortir fins que mor. **La fredetat** de Myrtha i paral·lelament **el perdó** que sap donar Giselle el final de la història. I ja per últim **"L'amor"** és el causant de l'assassinat (Cyril W. Beaumont, 1944).

3.3 DOCUMENTAL

Finalment, he volgut representar els resultats obtinguts del meu treball en un documental de 6:16 min de duració creat per mi. D'aquesta manera aconseguir que el lector del meu treball pugui entendre a través d'aquest petit vídeo què va passar

en cada assassinat, quines van ser les causes perquè cada assassí actues d'aquella manera i quins factors tenen en comú. Alhora en ell es veuen representades les conclusions que més m'han cridat l'atenció.

A continuació hi ha el vídeo en format "codi QR" i amb el link de Youtube:

<https://youtu.be/6Y8w7f0L4WE>

4. RESULTATS

4.1 Factors comuns

En aquest apartat, a través de taules i organitzats per aspectes estudiats, es recullen els factors comuns dels dos casos analitzats.

4.1.1 Assassinat

Monstre de Vacarisses	Giselle
S'inicia el maltractament en un bosc.	S'inicia el maltractament en un bosc.
La víctima mor torturada.	La víctima mor torturada.
El cos d'Ana María, la víctima, acaba al riu.	El cos d'Hilarón, la víctima, acaba al riu.
No és un assassinat planejat.	No és un assassinat planejat.
Succeeix a la tarda-vespre.	Succeeix a la tarda-vespre.
En tot moment hi ha còmplices que ajuden a desfer-se del cos de la víctima.	En tot moment hi ha còmplices que ajuden a desfer-se del cos de la víctima.
Hi ha un altre assassinat mentre la policia resol el cas.	Hi ha un intent d'un altre assassinat.
La gelosia, la ràbia, la baixa autoestima són les principals emocions que faran desenvolupar el delicte. Tots aquests factors venen desencadenats de l'egocentrisme.	La gelosia, la ràbia, la baixa autoestima són les principals emocions que faran desenvolupar el delicte. Tots aquests factors venen desencadenants de l'egocentrisme.
La droga és un factor molt important que	La droga és un factor molt important que

impulsarà a l'agressor a cometre l'assassinat.	impulsarà a l'agressora a cometre l'assassinat.
L'agressor mata a la seva parella.	L'agressora ajuda a la matança de la seva parella.

Taula 1: Factors comuns - assassinat

4.1.2 Personatges implicats

Monstre de Vacarisses	Giselle
Les prostitutes, noies molt submises a Asensio, que en cap moment van intentar parar l'assassinat, el contrari, van participar a ell.	Les Willis, noies molt submises a Myrtha, que en cap moment cap d'elles va intentar ajudar a la víctima o parar l'assassinat, el contrari van participar-hi.
Les prostitutes són noies que el final són capaces de fer el cor fort i delatar-se a elles mateixes (per donar el perdó).	Giselle, és un personatge que en l'últim assassinat, l'intenta evitar-lo per poder donar el perdó.
En Toni i en Raúl, en cap moment tenen remordiments d'haver encobert un assassinat.	Les Willis, en cap escena es veu representada el remordiment o l'angoixa d'haver comés un delicte.

Taula 2: Factors comuns - Personatges implicats

4.1.3 Característiques de l'assassí

Monstre de Vacarisses	Giselle
Asensio és una persona extremadament violenta amb trets narcisistes i psicopàtics molt evidents.	Myrtha és un personatge molt violenta amb trets psicopàtics i baixa autoestima on aquesta desencadena la baixa

	empatia.
No se'l pot definir com a assassí de sang calenta o de sang freda, ja que és una barreja.	No se la pot col·locar com a assassina de sang calenta o de sang freda vist que és una barreja de les dos.
La droga va tenir un paper molt important en Asensio.	La droga va tenir un paper rellevant en Myrtha.
Asensio va imposar un estat de terror psicològic tan greu que ningú del seu entorn es va atrevir a delatar-lo.	Myrtha, va acovardir a tot el seu entorn de tal manera que ningú va ser capaç de parar-la o delatar-la.
Asensio no té cap remordiment d'haver matat a Ana María.	Myrtha no té cap remordiment d'haver matat a Hilarón.

Taula 3: Factors comuns - Característiques de l'assassí

4.1.4 Factors rellevants

Monstre de Vacarisses	Giselle
El bucle en el que entra Ana María que li desencadena la mort.	El bucle en el que entra la víctima i que no en pot sortir fins que mor, es veu representat amb el cercle que creen les Willis.
"L'amor", causant principal de l'assassinat.	"L'amor" també és el causant principal de l'assassinat.
El riu, és un lloc on solen acabar molts assassinats.	El riu, és el lloc on hi tiren la víctima per desfer-se del cos.
La por que queda en el poble.	La por que queda en el poble, per si algú causa una infidelitat.

Taula 4: Factors comuns - Factors rellevants

4.2 Factors no comuns

A continuació, es citen els factors no comuns dels dos casos analitzats. Aquests són:

- En el monstre de Vacarisses, ningú pot verificar al cent per cent qui és l'assassí per això es troben un seguit de proves que finalment assenyalaran a Asensio Oruña. En canvi, a Giselle, tothom sap que les Willis són esperits assassins de persones infidels això fa que no hi hagi proves policials.
- No es troba relació en la víctima de Giselle; Hilarión i amb la víctima del Monstre de Vacarisses; Ana María. En primer lloc perquè Ana María era una persona amb un caràcter tímid i submís, en cap moment va ser capaç de portar la contrària a Asensio ni a enganyar-lo. El contrari d'Albrecht i Hilarión que van ferir els sentiments de Giselle i no es van mostrar submisos a ella en cap moment, el contrari, des de fora, abans que sortissin a la llum les mentides, es veien unes relacions molt sanes.
- En Asensio trobem una característica molt peculiar que en Giselle és impossible de trobar. Asensio presenta una afecció al còrtex orbital que això li causa dificultats per expressar les emocions i sentir el patiment de les persones. Myrtha, no pot presentar aquesta afecció perquè és un personatge fictici, però sí que li costa sentir el patiment físic de la víctima, però paral·lelament és molt receptiva en sentir el patiment emocional.
- L'assassinat del Monstre de Vacarisses té lloc en l'actualitat (XXI) en canvi Giselle passa en el Romanticisme (XIX).
- A Asensio li trobem un baix nivell de coeficient intel·lectual al contrari de Myrtha. Ja que en aquella època era molt mal vista una infidelitat i la gent el seu raonament verídic era que es podia morir i matar per amor.
- Podem considerar una similitud que en el Monstre de Vacarisses hi ha un segon assassinat i en Giselle també. Però la diferència és que en Giselle el segon no s'acaba de cometre per una reflexió i impediment de la protagonista, Giselle.

5. Conclusions

Després de valorar els resultats les conclusions que extrec són les següent:

- Conclusions generals del treball
  1. El gen variant del gen MAO-A es troba en el cromosoma X, per tant el gènere masculí (XY), té més probabilitats de manifestar els símptomes. Així i tot, el gènere femení (XX), també el pot manifestar.
  2. Si una noia té aquesta variant del gen MAO-A, i veu molta violència, una guerra per exemple, intentarà buscar un noi violent perquè la pugui protegir. Això farà que els gens es concentrin i la seva descendència, tant nois com noies l'heretin. Això farà que aquestes àrees del món on les noies no es poden defensar soles creixi una violència constant i sigui la fórmula pel desastre.
  3. Les persones que presenten afectació en el còrtex orbital tenen un patró de trets psicopàtics.
  4. La persona assassina no mata per un excés de sentiments sinó per una manca d'autocontrol, en relació amb els sentiments que li produeix "l'amor", com per exemple la gelosia, la por de perdre la persona, la falta de llibertat...
  5. La droga és un estimulant a l'hora de matar, vist que ajuda a impulsar l'occidor.
  6. Un consum excessiu de droga desenvolupa un dèficit de dopamina, norepinefrina i serotonina la qual cosa es creen alts comportaments de risc.
  7. El cervell de l'espècie humana des del punt de vista evolutiu és molt més antic i per tant "experimentat". Així que l'emoció decideix i la raó justifica la decisió.
  8. De la mateixa manera que no es poden respondre les preguntes existencials que ens ressonen en el nostre cap com per exemple el perquè existim ni el perquè morim, la pregunta de per què matem també és impossible de respondre, ja que mai es pot saber del tot.

- Conclusions dels aspectes rellevants dels dos casos analitzats:
  1. En els dos casos ha ocorregut l'assassinat de manera no planejada, la víctima és la parella de l'agressor, per tant, són considerats assassinats de violència gènere, i els dos estan impulsats per la droga. Els assassinats emmarcats

dins el concepte de violència de gènere no són una novetat actual sinó que sempre han estat presents al llarg de la nostra història, però no eren tan visibles.

2. En un assassinat els implicats mostren una actitud valenta, però necessiten el suport d'uns còmplices. Aquests, en el fons, són persones submises i amb molta por vist que en cap moment són capaces d'aturar el crim ombrejat.
3. Ambdós assassins, no determinats ni com a sang freda ni com a sang calenta, mostren una actitud extremadament violenta, desencadenada per una baixa empatia; això fa que a l'hora de cometre el crim actuïn de manera molt similar i es pugui imposar un patró de personalitat molt semblant.
4. A Giselle ens dona una clara visió de que el mal continua. Explicant-ho de manera que les Willis, que les podem classificar com "el mal", desapareixen quan surt el sol, però cada nit, a condició que hagin de matar, tornen a aparèixer. Per això podem dir, que per molt que s'enterri o s'amagui el mal, continua existint. En el Monstre de Vacarisses podem entendre-ho de la mateixa manera perquè per molt que Asensio ja estigui empresonat, la gent que l'ha estudiat continua tenint aquesta por i aquest mal dins seu.
5. El mal no s'erradica matant, el portem a dins nostra.
6. En els dos assassinats he pogut comprovar que quan la víctima rep un maltractament, tant físic com psicològic, entra en un bucle sense sortida que acabarà causant la mort, però no n'és capaç de sortir-ne abans, perquè, en moments determinats, l'agressor actua com un protector-vigilant.

Gràcies a tot aquest recull de conclusions n'he pogut elaborar una de concreta:

- Quasi sempre en un assassinat de violència de gènere hi haurà una víctima amb les mateixes característiques mentals. Aquestes seran: una actitud dèbil i fàcil de manipular i en moments, la víctima pensarà que aguantar el maltractament és una manera de protegir-se a si mateixa. Aquests crims es desencadenen per les emocions tòxiques com la gelosia, la manipulació i l'egocentrisme i puc afirmar amb certesa que un consum de drogues incrementa la violència i la facilitat per matar. Alhora un trastorn de personalitat, un dany en el còrtex orbital, una mutació, també solen incrementar la violència d'una persona. També quan una persona mata, ho fa

per la seva justícia, per tant, no sol aparèixer cap remordiment. Finalment, m'agradaria tancar el meu treball deixant un camp obert per estudiar el dia de demà: com es podria treballar el perdó entre víctimes i assassins?

Aquest camp s'ha estudiat en els assassinats d'ETA, com es pot veure representat en la pel·lícula "Maixabel" dirigida per Icíar Bollaín i basada en fets reals.

Seria també possible treballar-lo en els assassinats de violència de gènere per així poder reconfortar la família de la víctima i l'estat emocional de l'assassí?

Figura 7: Camí de carretera.

7. Bibliografia

Anònim. *Renania (Gran Imperio Alemán)*. Vegeu figura 6.

[https://althistory.fandom.com/es/wiki/Renania_\(Gran_Imperio_Alemán\)](https://althistory.fandom.com/es/wiki/Renania_(Gran_Imperio_Alemán))

Alzola, A. (2001). *Giselle. Un siglo en dos actos*. Recuperat 1 juliol 2021, des de

<https://www.fundacionsalamendoza.com/post/featured-article-giselle>

Abdad, A. (2004). *La historia del ballet y de la danza moderna*. (edició, 2a). Alianza Editorial.

Anònim. (2012). *Lully, Ballet de la Nuit (1653)*. Vegeu figura 5.

https://es.m.wikipedia.org/wiki/Archivo:Ballet_de_la_nuit_1653.jpg

Astrid. (2018, juny 23). *Giselle - Royal Danish Ballet*. [Vídeo].

https://www.youtube.com/watch?v=eSx_kqe6ox0

Anònim, Redacció BBC News Mundo. (2019). *John Douglas, el hombre que logró meterse en la mente de asesinos en serie y creó los primeros perfiles criminales del FBI*. Recuperat 15 febrer 2021, des de

<https://www.bbc.com/mundo/noticias-48955803>

Cyril, W. (1944). *The Ballet Called Giselle*. Dance Books.

Castillero, O. (2017). El perfil psicológico del asesino. La mayoría de asesinatos, sean seriales o no, cumplen una serie de rasgos psicológicos básicos. *Psicología y mente*. Recuperat 2 febrer 2021, des de

<https://psiquiatria.com/article.php?ar=psicologia-general&wurl=el-perfil-psicologico-del-asesino>

Colell, S. (2019). *El Cerebro i el que amaga*. Recuperat 20 febrer 2021, des de

<https://app.emaze.com/@AFFOFQOZ#12>

Crims. (2021). *El monstre de Vacarisses*. Recuperat 30 agost 2021, des de

<https://www.ccma.cat/catradio/alcanta/crims/el-monstre-de-vacarisses/audio/1093674/>

David Coll. (2011, novembre 9). *American Ballet Theatre Giselle 1969 (Complete)*. [Vídeo].

<https://www.youtube.com/watch?v=BbYIMnFgp3c>

Esteller, M. (2019). *Què és l'epigenètica? Història de la genètica*. Recuperat 30 gener 2021, des de

<https://educaixa.org/ca/-/que-es-la-epigenetica>

Fallon, J. (2009). *Explorant la ment d'un assassí*. Recuperat 22 d'agost de 2021, des de https://www.ted.com/talks/jim_fallon_exploring_the_mind_of_a_killer/transcript?language=ca

Fallon, J. (2009). *Explorant la ment d'un assassí*. Vegeu la figura 3. https://www.ted.com/talks/jim_fallon_exploring_the_mind_of_a_killer?language=ca

Flores, J.C. i Ostrosky-Solís, F. Neuropsicología de Lóbulos Frontales, Funciones Ejecutivas y Conducta Humana. *Revista Neuropsicología, Neuropsiquiatría y Neurociencias* Vol 8., N°1, pp.47-58, 2008. Recuperat 22 agost 2021, des de <https://dialnet.unirioja.es>

Figura 3: Cervell adult i adolescent normal i afectat (d'assassí), de J.Fallon. Explorant la ment d'un assassí. <https://www.vilaweb.cat/noticia/4231698/20150214/explorant-ment-assassi.html>

Figura 5: Lully, Ballet de la Nuit (1653), de anònim. https://es.m.wikipedia.org/wiki/Archivo:Ballet_de_la_nuit_1653.jpg

Figura 6: Renània, de anònim. [https://althistory.fandom.com/es/wiki/Renania_\(Gran_Imperio_Alemán\)](https://althistory.fandom.com/es/wiki/Renania_(Gran_Imperio_Alemán))

Figura 7: Camí de carretera, de Pinterest. [https://www.pinterest.es/search/pins/?q=camino%20sin%20fin%20atardecer&rs=rs&eq=&etslf=3019&term_meta\[\]=camino%7Crecentsearch%7C0&term_meta\[\]=sin%7Crecentsearch%7C0&term_meta\[\]=fin%7Crecentsearch%7C0&term_meta\[\]=atardecer%7Crecentsearch%7C0](https://www.pinterest.es/search/pins/?q=camino%20sin%20fin%20atardecer&rs=rs&eq=&etslf=3019&term_meta[]=camino%7Crecentsearch%7C0&term_meta[]=sin%7Crecentsearch%7C0&term_meta[]=fin%7Crecentsearch%7C0&term_meta[]=atardecer%7Crecentsearch%7C0)

Gou, N. (2014). *La gelosia en la relació de parella*. Recuperat 10 març 2021, des de <https://www.nuriagou.com/ca/blog/la-gelosia-en-la-relacio-de-parella>

Grupo Esneca.(2021). ¿Qué es un perfil criminal y cómo se elabora?. Recuperat 23 agost 2021, des de <https://gruposneca.com/perfil-criminal-definicion/>

Guerrera, J. (2021). *Cromosomes*. Recuperat 22 agost de 2021, des de <http://www.xtec.cat/~jgurrera/cromsma.htm>

Jiménez, J. (2009). *La escena del crimen en el criminal profiling*. Recuperat 29 març 2021, des de <https://noticias.juridicas.com/conocimiento/articulos-doctrinales/4456-la-escena-del-crimen-en-el-criminal-profiling/>

López, A. (2013). *El curioso origen de la palabra 'asesino' y su relación con los adictos al hachís*. Recuperat 14 juliol 2021, des de

<https://blogs.20minutos.es/yaestaellistoquetodolosabe/el-curioso-origen-de-la-palabra-asesino-y-su-relacion-con-los-adictos-al-hachis/>

López, O. (2010). *El monstruo de Vacarisses*. Recuperat 29 agost 2021, des de <https://www.publico.es/espana/monstruo-vacarisses.html>

Lozano, V. (2018). *Al cervell de l'assassí de Pioz: un jove de moral «salvatge i animal»*. Recuperat 18 febrer 2021, des de <https://www.elperiodico.cat/ca/successos-i-tribunals/20180922/cervell-assassi-pioz-guadalajara-brasil-esquarterament-7048454>

Ponce, A. (2012). *Tipus de treballs*. Recuperat 7 juliol 2021, des de <https://es.slideshare.net/aponce4/tipus-treballs>

Porter, E.(2021). *Les emocions: què són, categories, com podem treballar-les....* Recuperat 28 agost 2021, des de <https://seras.uib.cat/orientacio/recursos/Les-emocions-que-son-categories-com-podem.cid581227>

Pritchard, J. (2006). *Giselle: Un ballet romàntico*. Recuperat 30 juny 2021, des de <https://www.mundoclasico.com/articulo/9139/Giselle-un-ballet-romántico>

Rojo, T. (2019). *Ballet Giselle*. Recuperat 1 juliol 2021, des de <https://todoballet.com/ballet-giselle/>

Sánchez, A. (2019). *Qué és el síndrome del nadó sacsejat?*. Recuperat 29 agost 2021, des de <http://capleshortes.cat/app/consells/103>

Sánchez, E. (2021). *Jim Fallon, un psicópata bueno*. Recuperat 22 d'agost de 2021, des de <https://lamenteesmaravillosa.com/jim-fallon-un-psicopata-bueno/>

Selva, J. (2012). *El crim de l'home normal*. Recuperat 18 febrer 2021, des de <https://blocs.mesvilaweb.cat/josepselva/el-crim-de-lhome-normal-2/>

Stalnaker TA, Cooch NK, Schoenbaum G. (2015). *What the orbitofrontal cortex does not do*. *Nat Neurosci*. Recuperat 22 agost 2021, des de <https://www.neuroscientificallychallenged.com/blog/know-your-brain-orbitofrontal-cortex>

Stuss, DT; Gow, CA; Hetherington, CR «No longer Gage: frontal lobe dysfunction and emotional changes». *Journal of Consulting and Clinical Psychology*, nº 60 (3), 1992. Recuperat 22 agost 2021, des de https://ca.wikipedia.org/wiki/Lòbul_frontal

Stuss, DT; Shammi, P «Humour appreciation: a role of the right frontal lobe». *Brain*, nº 122 (4), 1999. Recuperat 22 agost 2021, des de https://ca.wikipedia.org/wiki/Lòbul_frontal

TV3. (2020). *Per què matem?*. Recuperat 12 març 2021, des de <https://www.ccma.cat/tv3/alacarta/crims/crims-per-que-matem/video/6040563/>

Villota, E. (2018). *Edmund Kemper documental - en sus propias palabras*. Recuperat 16 febrer 2021, des de <https://www.youtube.com/watch?v=-spsFi5nxRc>

8. ANNEXOS

En aquest apartat trobem les tres entrevistes que he realitzat per poder completar i millorar el treball.

Annex 1

Entrevista a la Sra. Ana Fernández

L'Ana Fernández és Titulada Superior en Pedagogia de la Dansa Clàssica pel conservatori Superior de Dansa "María de Àvila". Va néixer a Barcelona, però viurà a Finlàndia, Londres i a Burgos per completar molts més estudis de la seva gran passió: la dansa. Actualment està treballant a l'escola municipal de dansa de Celrà.

Ella em va ajudar a impulsar el meu treball donant-me a conèixer el ballet de Giselle. Em va passar el llibre *The Ballet Called Giselle*, on vaig poder treure molta informació sobre l'assassinat de Giselle. A més, em va passar informació que m'ha servit per poder conèixer el ballet.

Vaig contactar amb ella cara a cara, però em va passar tota la informació a través de correu electrònic. El meu objectiu: conèixer un ballet que hi hagués un assassinat i aquest tingués un rerefons.

Aquesta va ser la seva resposta i ajuda per a mi:

Hola Èlia, he estat donant voltes al que vam parlar sobre el teu treball de recerca.

Tant el ballet de Sylphide com el de Giselle són tots dos de l'època del romanticisme i tenen característiques molt semblants.

En el cas de Giselle, em centraria en el segon acte, on es veu com les Wilis (que són els esperits de les núvies traicionades abans del seu matrimoni) surten de les seves tombes buscant venjança. Es podria relacionar amb els assassinats per venjança o relacionats amb tema de triangles amorosos? Comparar l'actitud de les Wilis que actuen per impulsos i Giselle, tot i que ja convertida en Wili, en la mateixa situació que les altres és capaç de perdonar i no matar?

Per cert! Et vaig dir que era Albrecht a qui matàven però és a Hilarión (un guarda forestal enamorat de Giselle). Albrecht és el Duc de Silesia que està promès amb Bathilde i s'enamora de Giselle. Es fa passar per camperol i li promet amor etern a Giselle. És Hilarión qui li diu a Giselle que Albrecht l'està enganyant i ella es torna boja i mor. Tant Albrecht com Hilarión se senten culpables per la mort de Giselle, per una banda perquè Albrecht l'ha enganyat i per una altra Hilarión per haver-ho dit.

Argument de Giselle:

Giselle es una joven e inocente campesina de 15 años, apasionada por la danza que vive con su madre en un lugar de Alemania, en los alrededores del Rin, donde se celebra la fiesta de la vendimia. Giselle está enamorada del Duque de Silesia, Albrecht, quién corresponde ese amor y se camufla como aldeano, bajo el nombre de Loys, para conseguir su unión. Sin embargo, Albrecht está prometido con Bathilde, hija del Duque de Courtland. El guardabosques Hilarión, movido por la pasión que siente por la campesina Giselle, desenmascara la artimaña de Albrecht delante de todos. Giselle pierde la razón e incapaz de

resistir tanto dolor, cae desesperada hasta morir.

El segundo acto, se desarrolla en un bosque, un lugar ensoñador a la luz de la luna. A medianoche, las Wilis, que son los espíritus de las novias abandonadas por sus prometidos, y

la reina Myrtha, reciben a Giselle para incorporarla en su mundo fantasmal. Cuando llega Hilarión, agobiado por el remordimiento que siente ante la muerte de Giselle, las Wilis lo fuerzan a precipitarse al lago. Ante la llegada de Albrecht, se impone el gran amor que sienten el uno por el otro, pero Myrtha ordena a la joven atraerlo con una danza que acabará con su vida. Sin embargo, Giselle, que ya lo ha perdonado, lo guía hasta su tumba para protegerlo.

Al amanecer, las Wilis desaparecen, Giselle se encamina hacia su tumba y Albrecht trata de retenerla sin éxito. La imagen de su amada se desvanece. En la versión original, Giselle reúne a Albrecht con su prometida, pero se cambió el final por el que conocemos actualmente de manera que la historia tiene un auténtico final romántico.

Com et deia, en el segon acte hi ha l'escena on les Wilis, que han sortit a buscar venjança, troben a Hilarión i el maten. A la següent escena, troben a Albrecht però Giselle (que ja s'ha convertit en Wili), impedeix que el matin.

Et recomano que vegis el ballet sencer. Et passo algunes versions:

Versió de l'American Ballet (1969) ballada per Carla Fracci i Erik Bruhn:
<https://www.youtube.com/watch?v=BbYIMnFgp3c> (min: 1:11:00 aprox mort de Hilarión)

Versió de l'Opera de París (2020) ballada per Dorothee Gilbert i Mathieu Ganio:
<https://www.youtube.com/watch?v=jcGndLaJOfI> (min 1:24:20 mort de Hilarión)

Versió del Royal Danish Ballet (2016) ballada per Ida Praetorius i Andreas Kaas:
https://www.youtube.com/watch?v=eSx_kqe6ox0 (min 1:29:30 mort d'Hilarión)

Espero que et serveixi d'ajuda, qualsevol cosa em pots escriure!

Una abraçada!

Annex 2

Entrevista al Sr. Jordi Costa

En Jordi Costa va estudiar medicina intensivista i en va exercir molts anys. L'any 1999 es va passar a metge forense, a partir d'allà, va escriure un llibre "*Fills de Caïn*". Actualment viu a Girona i vaig contactar amb ell a través de correu electrònic el dia 20/08/2021. Aquesta va ser l'entrevista:

He intentat respondre a cada una de les preguntes. Al final veuràs que no hi ha la "resposta" que respongui a la pregunta per què maten els assassins. La majoria de les vegades coincideixen una personalitat obscura amb les circumstàncies apropiades. O individus amb poc cervell que actuen de forma primitiva a qualsevol provocació. Al final de tot, en "lectures complementàries", de forma una mica desordenada, he adjuntat temes que he considerat que podien ser del teu interès. Al final seràs tu qui decidirà si consideres que poden enriquir el TDR. Veuràs que sovintega terminologia anatòmica del cervell. No t'hi capfiquis. Hi ha qüestions que sovintegen o es repeteixen i a vegades des d'una perspectiva diferent.

- **Un excés de sentiments pot provocar una malaltia mental?**

Si bé Antonio Dàmasio (professor David Dornsife de Neurociència, Neurologia i Psicologia de la Universitat de Souther Califòrnia) distingeix entre emocions i sentiments – el riure seria una emoció i l'alegria un sentiment. No riem perquè estem alegres sinó que estem alegres perquè riem. Però crec que la pregunta es pot respondre sense que la diferència sigui rellevant. A nivell de la parla quotidiana emoció i sentiment s'utilitzen de forma indistinta, i fins i tot hi ha autors que no remarquen la distinció.

Els humans compartim amb la resta de mamífers el cervell emocional. Els humans som més que animals racionals animals emocionals.

En el cervell emocional hi ha una estructura doble que te forma d'ametlla i es diu amígdala. Tots els records emocionalment rellevants els guarda, els bons i els dolents. Guarda el records i tot el que envoltava el record en el moment dels fets. Si

un gos et mossega quan escoltaves Xarango, cada cop que l'escoltis recordaràs la mossegada i reviuràs l'espant. L'anomenat estres posttraumàtic, que pateixen combatents o persones que han sofert un accident o una agressió, es caracteritza per la memorització molt viva dels fets. La causa: l'amígdala els juga una mala passada.

També en pacients amb alteracions de l'escorça frontal –“ els dos dits de front” – per traumatismes o malaltia com ara demències poden tenir la resposta emocional incrementada perquè el cervell frontal es mostraria incapaç d'apacar les emocions.

- Tenen un patró de personalitat definida els botxins i víctimes?

Les víctimes d'assassins en sèrie ho són la majoria de les vegades per trobar-se en el lloc equivocat en el moment equivocat. Un/a jove que fa autoestop. O que posseeix una cara que crida l'atenció a l'assassí. O que es troba a l'interior de la casa en el moment que l'assalta l'assassí. O que es refia o es deixa convèncer per un desconegut que li diu si el vol acompanyar a casa que li ensenyarà qui sap què. O persones que es deixen seduir pel carrer o en una festa i confiats no dubten en visitar el domicili de l'individu simpàtic que han conegut. En aquests darrers exemples hi ha un biaix o fe en creure en la bondat del proïsme. Aventuro a dir que persones desconfiades, escèptiques en les bones intencions dels altres, o introvertits que no solen donar conversa i que no els agrada que els molestin, es trobarien més protegits dels assassins que surten de caça.

Moltes dones són víctimes de violència de gènere amb cada una de les parelles amb que conviuen. No sol ser casualitat. De caràcter tímid, submís, solen escollir “mascles” que les protegeixin. Se senten atretes per caràcters “masculins”, que es mostren gelosos, que busquen baralla a qui gosi mirar la seva noia. No se n'adonen que les peculiaritats del seu home i que les fan sentir especials aviat es giraran en contra seva. No sempre, però, darrera una víctima de violència de gènere hi ha una dona submissa. Més endavant dic que darrera els maltractadors trobem personalitats psicopàtiques.

Pel que fa a la personalitat dels criminals, podem d'entrada dividir-los en criminals de "sang calenta" i de "sang freda". Aquests últim solen ser els assassins en sèrie o assassins que planifiquen fredament els crims. Son criminals amb trets psicopàtics accentuats i ho comentaré més endavant. Els primers, els de sang calenta, cometem els seus crims en una discussió de tràfic – solen portar un clau anglesa o un bat de beisbol al cotxe – en un arravatament passional: en un atac de gelós, en sorprendre a la parella amb una altra persona, en una discussió a la feina, en una baralla entre veïns, i sovint després d'una ingesta alcohòlica o d'haver consumit drogues estimulants com cocaïna o amfetamines. Solen ser individus per regla general amb un IQ justet, amb baix nivell de frustració, i amb problemes per poder contenir emocions de ràbia o d'ira.

- **Quines emocions predominen en un assassí?**

Principalment els de sang calenta, són les mateixes que les de la gent considerades normals i que no matarien mai a una mosca. La diferència està que en aquestes les emocions més inconfessables són bloquejades en l'escorça frontal. Segons estudis, prop del 70 per cent han fantasiejat que mataven a una persona propera. El motiu? Matar al cap que t'ha acomiadat. A la parella de l'amant. A l'amant de la parella. Impaciència per una herència ...

Si ens fixem en els depredadors, en els assassins en sèrie, els que maten a sang freda, hi ha una sèrie de característiques que formen el que l'autora Julia Shaw anomena la Triada Obscura. (Julia Shaw: Making Evil. O trad castellana: "Hacer el mal. Un estudio sobre la infinita capacidad para hacer el mal." Lectura recomanable. No te'l puc deixar perquè l'he llegit en format electrònic. Si el demanes a Amazon potser demà el tens).

Segons Shaw individus amb trets pronunciats de (Triada obscura) Narcisisme, Maquiavel·lisme i psicopatia, són els candidats per convertir-se en grans depredadors.

Narcisisme: arrogants, oportunistes, que tenen palica o que no necessiten àvies.

Hi ha un subgrup que es caracteritzen pel complex de grandiositat. Estan convençuts que són els millors. Solen ser molt assertius. Després tenim els vulnerables. Que sempre es queixen des de la superioritat. Tenen un comportament agressiu accentuat.

Maquiavel·lisme: manipuladors, mentiders, cíncics, solen tenir dues cares o personalitat duplicada.

Psicopatia: encant superficial, sense escrúpols ni remordiments no sentiment de culpa, egocèntrics,

(Com veuràs ben aviat un psicòpata potser perfectament un narcisista i un maquiavè·lic).

- **La genètica pot “justificar” el comportament d’un assassí?**

En Han Brunner doctor de l’Hospital Universitari de Nijmegen, Netherlands – seguint a Raine (dic qui és més endavant) - va rebre la visita d’una dona que li demanava consell genètic. Tots els seus familiars mascles tenien una mirada penetrant i amenaçadora. Una mirada que glaçava la sang. Brunner viatjà per tot el país seguint el rastre de l’arbre genealògic de la família objecte del seu estudi. L’estudi abastà quatre generacions. Tots els “propietaris de la mirada que glaçava la sang” eren homes. Fos quin fos el problema el cromosoma X tenia alguna cosa que dir. Les dones tenen dos cromosomes sexuals X, els homes són XY. Per aquest motiu aquelles poden compensar amb el cromosoma X sà els defectes del defectuós, una circumstància que no es dona amb els homes.

Els homes de mirada que provocava feredat tenien un defecte en el gen MAO-A que produeix l’enzim monoamino oxidasa. L’enzim metabolitza alguns neurotransmissors com la dopamina, la norepinefrina i serotonina. Les quals degut a l’enzim defectuós s’acumularien en excés en el cervell. Un dèficit important de la MAO-A tindria protagonisme en la síndrome d’hiperactivitat i dèficit de l’atenció, alcoholisme, abús de drogues, impulsivitat, agressivitat i altres comportaments de risc. (Síndrome de Brunner o Deficiència de Monoamino oxidasa A). Brunner a més comprovà que el dèficit provocava un coeficient d’intel·ligència per sota el considerat normal. Un coeficient d’intel·ligència baix és un factor de risc en l’aparició de comportaments violents i criminals. Poseu en un mateix plat una intel·ligència esmussada, impulsivitat, atenció escassa i alguna que altre droga i arrenqueu a córrer. Si bé el neurotransmissor serotonina en el cervell produeix calma i benestar, un excés – per dèficit de l’enzim encarregada de metabolitzar-lo - podria provocar ira i agressió
Hans Brunner insistí que la seva troballa no es podia considerar el “gen criminal”. Una MAO deficitària predisposaria a comportaments violents en un ambient social

determinat o procliu a la violència. Es interessant remarcar que l'expressivitat del gen també està influït per hormones com els glucocorticoides o la testosterona, una peculiaritat que explicaria en part la diferència del comportament agressiu entre homes i dones.

Segons el professor de Neurociència Sinc Jari Tihoner de l'Institut Karolinska d'Estocolm, Suècia, més del 50% del delictes greus tenen el seu origen en alteracions genètiques que alhora serien responsables del 10% dels crims).

(per molta més informació veure Síndrome de Brunner a Internet)

A més del "gen del guerrer", tal com es coneix el gen MAO-A anòmal, hi ha altres gens embolicats en la gènesi de personalitats (gen 5HTT, gen DRD2, gen DAT1 i gen DRD4) que regulen dos importants neurotransmissors : la dopamina i la serotonina. Els neurotransmissors són substàncies químiques responsables del funcionament cerebral. Per exemple, la dopamina ajuda a arriar la conducta i la motivació. És responsable del comportament motivat per una recompensa. Un acte violent es pot entendre com un acte motivat per una recompensa. Augmentar la dopamina a animals d'experimentació es posar carbó a la màquina de vapor de la violència. Disminuir la concentració de dopamina disminuïa els comportaments violents.

El neurotransmissor serotonina es un estabilitzador dels nostres estats d'humor, de manera que nivells baixos de serotonina estan relacionats amb la tendència a la depressió. Un dels tipus de fàrmacs més usats per tractar la depressió són els coneguts com "Inhibidors de la recaptació de serotonina". La proxetina (Prozac) per exemple impedeix que les neurones recaptin la serotonina amb la qual cosa en circularia més pel torrent sanguini. Serotonina , com ja s'ha dit, té un paper important en els comportaments agressius. El neurotransmissor bressolaria el lòbul frontal perquè es comportés d'una manera més amable. Escassa serotonina i una situació social que ens posi malalts és una mescla explosiva.

Un altre gen capaç de jugar un paper important és el BDNF gen. El BDNF o *brain-derived neurotrophic factor*, una proteïna responsable de la mida de les neurones i de l'estructura de les dendrites. És responsable. A més, del creixement i la mida de

l'hipocamp, que regula l'agressió. Intervé de forma decisiva en les funcions cognitives, en el condicionament de la por i de l'ansietat. Un genotip associat a un nivell baix de BDNF seria responsable d'una impermeabilitat a la por, una vida emocional escapçada i uns raquítics dos dits de front. L'agressivitat estaria servida.

En la dècada dels noranta del segle passat un nou instrument feia les delícies dels neurocientífics i prometia donar una empenta tan forta a la neurociència que semblaria que li haguessin donat corda. La joguina era el TEP o tomografia computeritzada d'emissió de positrons, un TAC que permetia visualitzar les parts del cervell que s'activaven davant diversos estímuls sensorials.

Uns col·legues de James Fallon (The Psycopath Inside), neurocientífic de la Universitat de Califòrnia, que practicaven TEP a assassins en sèrie li passaren un dia uns setanta escànners dels seus exemplars perquè mirés de descriure una peculiaritat de lesions o deficiències que els identifiqués. Era un autèntic tresor. Li queia del cel un material que si l'hagués volgut aconseguir hauria d'haver trucat a moltes portes, i no diguem si la seva idea hagués estat practicar escànners a assassins en sèrie. Hauria de començar de zero. Demanar permisos als propis condemnats, als seus advocats, als Jutjats, i sense la seguretat que li fossin concedits.

No tots els escànners corresponien a malfactors. N'havia de malalts depressius i esquizofrènics. Jamer Fallon acceptà el repte sempre i quan no sabés a qui corresponia cada escànner, una mena d'experiment de doble cec.

Fallon trobà dues zones en els cervells d'assassins que no funcionaven com ho feien en els cervells considerats poc trastornats. Eren zones poc il·luminades o apagades. Eren l'escorça frontal la que es troba sobre els ulls o escorça orbitofrontal, que pren decisions en un marc moral i ètic, i l'amígdala, que forma part de l'anomenat sistema límbic, o cervell emocional, que es troba sota l'escorça i que s'encarrega de processar emocions com l'agressió o la violència. Assassins, violadors, gen sense escrúpols ni compassió, tal com indicaven els seus escànners, tenien series dificultats per emocionar-se i sentir el patiment de les seves víctimes. Estaven mancats de la raó de la zona frontal sobre la rauxa del sistema límbic.

Un dia que Fallon repassava escàners de pacients d'Alzhéimer s'adonà d'un error. Havia posat un TAC d'un assassí en sèrie en els TACs dels malalts afectats de demència. No, no era cap error. L'escàner era el seu, que l'havia donat a la investigació. El seu escàner era el d'un criminal. Tenia el cervell trastornat? Era un psicòpata? Se l'hauria d'enrajolar de forma preventiva?

No sóc un psicòpata! Es defensa el neurocientífic. O ..... qui sap. Fallon pregunta a familiars i amics que pensen d'ell. No tens escrúpols, li va respondre un amic. Fallon es cabussa en el seu interior i en sortir de nou a la superfície reconeix que és un tipus molt competitiu, i que si bé no fa mal a ningú, sí que té una tendència a la manipulació per poder fer la seva.

El nen Fallon va ser nomenat nen religiós de l'any a Nova York. Quan anava a buscar el bus escolar s'obsessionava per recollir totes les deixalles que trobava i les llençava al contenidor. Als vint anys d'edat, la religió transcendent va ser canviada per una més material, el marxisme. Fallon va néixer després que la seva mare avortés accidentalment varies vegades. Una circumstància que explicaria perquè Fallon va ser un nen mimat i molt protegit. Fallon creu que criar-se entre cotons el salvà. Existiria una predisposició genètica que donaria el do de pit en cas de trobar-se amb un entorn hostil.

L'avi matern i tiets de Fallon traficaven amb alcohol durant la gran depressió, i avantpassats del seu pare havien participat en diversos homicidis. Si el nostre neurocientífic estava "contaminat" per via materna i paterna, vol dir que tenia els al·lels genètics de major risc del conegut com a gen guerrer. Aquest no és més que la mol·lècula de monoamonooxidasa, una proteïna que metabolitza neurotransmissors cerebrals com la dopamina, la serotonina i la norepinefrina, i que ha estat relacionada amb el comportament violent. Si la quantitat de l'enzim es troba per sobre del que es considera normal ens podem trobar davant un cas de depressió o esquizofrènia. Si l'enzim es troba disminuïda i com a conseqüència els neurotransmissors pel núvols, el caràcter agressiu agafarà protagonisme.

Fallon era un defensor convençut del paper dels gens en el nostre comportament. Saber que els seus gens el poden portar de la maneta a la presó i no obstant no haver matat mai a cap mosca, fa que es miri el tema amb una mica més de calma i perspectiva. Els gens són importants, però no decisius. El percentatge de psicòpates en les diferents societats és, sortosament, baix. L'entorn social i cultural per on

pul·lulen els gens gerrers tindrien el paper d'amosir les seves tendències atàviques.

- **Perquè matem?**

Com ja he dit els criminals de sang calenta són caps verds que maten perquè no saben contenir les seves emocions impulsos. Molts d'ells han estat maltractats de molts petits amb danys neurològics irreversibles. L'anomenat síndrome del nadó sacsejat, seria un bon exemple. A vegades no com un maltractament intencionat sinó per fer jugar a la criatura. El cervell literalment balla a l'interior de la closca amb les consegüents lesions. Un altre exemple seria la síndrome d'alcoholisme fetal que afecta criatures que begueren literalment l'alcohol que bevia la mare durant l'embaràs. Tenen greus dèficits cognitius i escassa sociabilitat. Molts acaben entre reixes o entre la ferralla d'un cotxe.

Personalitats amb trets psicopàtics amb un marcat component sàdic i narcisista no s'ho pensen dues vegades a l'hora de matar.

Al contrari del que la gent pensa, pocs psicòpates són assassins. La majoria per la seva pròpia personalitat són escaladors nats, i els solem trobar en llocs capdavanters d'una empresa, d'un partit polític o d'una càtedra. Casos que es destapen d'abusos sexuals en el teatre, en l'àmbit de la docència, o de l'esport, solen ser perpetrats per psicòpates. Molts maltractadors en l'àmbit de la llar són psicòpates. Quan al component psicopàtic i afegim com ja he dit el de sadisme o narcisisme, cames ajudeu-me.

- **Què és un psicòpata?**

"Una de les majors causes d'infelicitat a la terra és la bajanada d'aquelles persones que no saben, no volen, ni han pensat mai a posar-se en el lloc de l'altre."

Alain Renaut El futur de l'ètica. Galaxia Gutenberg/Circulo de Lectores.

Ras i curt, un psicòpata és un individu sense escrúpols. Dit això podem afegir una altra particularitat, que va sempre a la seva. La seva són els seus objectius, negocis, interessos, dèries, capricis, ... Prescindint dels objectius, negocis, interessos, dèries, capricis, ... dels altres. Els altres no compten pels psicòpates. Bé, sí que compten, sempre que s'ofereixin com a víctimes propiciatòries.

Quan parlem del psicòpata ens ve al cap un personatge fred, calculador, que orienta la seva intel·ligència esmolada a la planificació dels crims més horribles i execrables. Psicòpata, segons aquesta tradició, seria Norman Bates, el protagonista de Psicosis, la pel·lícula d'Alfred Hitchcock, interpretada per Anthony Perkins. La realitat no és exactament així.

En realitat pocs psicòpates són criminals. Igual que no tots els criminals són psicòpates. S'estima que aproximadament un vint per cent de la població reclusa a Espanya és psicòpata. Feriem bé en no confondre els psicòpates amb delinqüents comuns o delinqüents no psicòpates ni amb els malalts mentals com poden ser els esquizofrènics, tot i que poden coexistir la psicopatia amb la malaltia mental.

No hauríem de confondre un psicòpata amb un malalt mental psicòtic. Un psicòpata neix i es fa. La psiquiatria té poc a oferir a un psicòpata. Tanmateix què hauríem de pensar d'un individu que ha comès un crim horrible, sense cap propòsit, sense cap guany? Que hem de pensar d'individus que protagonitzen actes incomprensibles, estrafolaris, sense solta ni volta, i sempre com a decorat de fons humiliants, vexatoris i perjudicials per als altres. Una malifeta, un crim, el que vulgueu que atempti contra la propietat dels altres, que no tingui cap explicació, sol portar la signatura d'un psicòpata. És més, moltes vegades el perjudici que s'ocasiona als altres se li suma el mateix perjudici.

Un personatge sense escrúpols vols dir que té una incapacitat per posar-se dins la pell dels altres. No el commou el seu patiment. Ni experimenta mala consciència quan és el responsable d'aquell patiment. La majoria de nosaltres tenim dintre nostre una esponja que absorbeix els sentiments dels altres. És l'empatia. Els psicòpates en una etapa molt primerenca de la vida s'empassaran una espardenyia.

El trípede que sosté als psicòpates són: la falta d'empatia, l'absència de remordiments i ser protagonista d'actes absurds i extravagants.

Qui s'apropa a l'estudi dels psicòpates ha d'agrair el treball de dos pioners, en Robert Hare i en Hervey Cleckley

Sosté Robert Hare que el psicòpata és un individu que només té ulls pel seu melic. És incapaç de relacionar-se de forma càlida i amistosa amb els altres perquè desconeix el que és l'empatia. No té remordiments i pot ser molt cruel. En poques paraules, no disposa de les virtuts que permeten una vida social plena i profitosa.

Per a Cleckley el psicòpata és un extraterrestre que arriba a la terra i no sap ni un borrall de la naturalesa humana. Tot el que commociona, tot el que fa vibrar a la persona li resulta aliè. L'extraterrestre tracta de comprendre els motius de tristesa o d'alegria d'una persona. Per què s'emociona davant una obra d'art? Per què es revolta davant una injustícia? Per què, en una paraula, els terrestres són tan humans?

Qui vulgui cabussar-se en les aigües opaques de la psicopatia es pot documentar en el coneixement dels autors citats, La màscara de la cordura, de Hervey Cleckley, i Sin consciència, de Robert Hare. Un altre llibre interessantíssim és El psicòpata de Vicente Garrido, Algar Editorial.

Els criteris del psicòpata segons el psiquiatre Cleckley en La màscara de la cordura, són els següents:

- No hi ha al·lucinacions ni cap altra símptoma de pensament irracional.
- Absència de nerviosisme i de símptomes neuròtics.
- Encant extern i notable intel·ligència.
- Egocentrisme patològic i incapacitat per estimar.
- Efectivitat molt reduïda.
- Vida sexual trivial i poc integrada.
- Sense sentiments de culpa o de vergonya.
- Indigne de confiança.
- Mentiders. Poc o gens sincer.
- Pèrdua específica de la intuïció o comprensió social.
- Incapacitat per seguir qualsevol pla de vida.
- Conducta antisocial sense remordiments.
- Amenaces de suïcidi que no es compleixen.

- L'experiència viscuda no li dona aprenentatge.
- Relacions interpersonals irresponsables.
- Consum d'alcohol excessiu.

Robert Hare és l'autor de la celebrada escala d'avaluació Psychopathic Check List Revised o PCL-R de Hare o escala revisada de valoració de la psicopatia(1991). La seva publicació significa recuperar el nucli fonamental de la personalitat psicopàtica que definí Cleckley i que és de gran utilitat per garbellar els psicòpates que no han trepitjat mai la presó o que estan plenament integrats a la societat. L'escala consta dels següents criteris o ítems:

Factor 1

Ítem 1: Loquacitat i encant superficial

Ítem 2: Concepte elevat de la pròpia vàlua.

Ítem 3: Mentider patològic.

Ítem 4: Engany. Manipulació.

Ítem 5: Absència de remordiment i sentiment de culpa.

Ítem 6: Escassa profunditat dels sentiments o emocions superficials.

Ítem 7: Crueltat i insensibilitat. Falta d'empatia.

Ítem 8: Incapaç de reconèixer la responsabilitat dels seus actes. Estil de vida parasitari.

Factor 2

Ítem 10: Ànsia de noves sensacions.

Ítem 11: Estil de vida parasitari.

Ítem 12: Escàs autocontrol.

Ítem 13: Problemes de conducta a una edat molt tendre.

Ítem 14: No té metes o objectius realistes.

Ítem 15: Impulsivitat.

Ítem 16: Irresponsabilitat.

Ítem 17: Delinqüència juvenil.

Ítem 18: Trencament de la llibertat condicional.

S'afegeixen tres criteris nous:

Ítem 19: Conducta sexual promíscua.

Ítem 20: Moltes relacions conjugals de caràcter breu

Ítem 21: Versatilitat delictiva.

Segons Hare: "He descrit al psicòpata com un depredador de la seva pròpia espècie que utilitza el seu encant personal, la manipulació, la intimidació, i la violència per controlar els altres i per satisfer les pròpies necessitats egoïstes. En no tenir consciència i sentiments que els relacionin amb els altres, té la llibertat d'apropiar-se del que desitgi i de fer la seva voluntat sense tenir en compte els mitjans i sense sentir ni un bri de culpa i remordiment."

D'ençà el DSM-III (Manual de diagnòstic estadístic) es dona més importància a la conducta antisocial dels psicòpates que als trets més genuïns de la seva personalitat i que caracteritzen el personatge psicopàtic. El DSM no parla del trastorn psicopàtic, ens parla del trastorn antisocial de la personalitat (TAP). Es refereix a conductes impulsives, antisocials, protagonitzades per persones que les lleis i les normes socials els importen un rave. Dit això hem d'insistir que no totes les conductes antisocials o violentes tenen com a autor a un psicòpata ni tots els psicòpates fan mèrits per entrar a la presó. Segons Hare, la majoria dels individus a qui se'ls ha penjat el cartell de TAP no són psicòpates.

Els criteris del TAP segons el DMS-IV són els següents:

Fracàs per adaptar-se a les normes legals. Soles ser vells coneguts de la policia.

Deshonestat que dona la cara en les seves mentides i estafes repetides. Solen utilitzar un àlies.

Impulsivitat i incapacitat per planificar el futur.

Irritabilitat i agressivitat. Es barallen amb facilitat.

Despreocupació que frega la imprudència per la seva seguretat i la dels altres.

Irresponsabilitat. Tenen dificultats en mantenir una feina o en assumir obligacions econòmiques.

No tenen remordiments.

Més recentment (2001) dos autors, en Cooke i Michie han confeccionat una escala amb tres factors que sembla reflectir millor les noves troballes sobre la personalitat psicopàtica. El factor 1 de la PCL-R es divideix en una dimensió interpersonal i en una altra emocional o afectiva. Serien els factors 1 i 2 de la nova escala. El factor 2 de la PCL-R es converteix en el factor 3.

Segons aquesta nova escala, el psicòpata del segle XXI destaca per (Factor I) la seva xarrera enfaristolada que treu la pols a una vàlua i a una vanitat que no necessiten àvies. És mentider i estafador sense cap mania per enredar la pròpia família. Us fa pensar en un prohóm?

Pel que fa al factor 2: es relaciona superficialment. "Passem la pell". És insensible als drets dels altres. Desconeix la culpa i no es fa responsable de les seves accions. En el factor 3 despunta per la seva apatia i abúlia. És impulsiu i temerari.

Un dels punts forts del psicòpata és que sempre va al darrere de noves sensacions. L'ànsia peremptòria d'experimentar un gran ventall de sensacions i experiències i la jeia per cabussar-se en situacions que impliquen un risc per la integritat física suposen un obstacle per mantenir relacions estables.

Els psicòpates solen actuar de forma impulsiva – la impulsivitat és un dels seus trets diferencials – i irreflexiva, i busquen una satisfacció immediata dels seus desitjos. Per aconseguir-ho poden actuar amb violència, doncs no inhibeixen l'agressivitat, simplement passen a l'acció. Els psicòpates són addictes a l'excitació continua. En els psicòpates assassins en sèrie cada nou crim seria una satisfacció.

Adrian Raine (Psychopathy. An introduction to Biological Findings amb their Implication. 2014. I més d'ell que pots localitzar a google o amazon. No perquè els llegeixis sinó per biografia) és un dels pioners de l'estudi del cervell dels assassins més qualificats a través de les ressonàncies magnètiques funcionals. Abans del canvi de mil·lenni posà de manifest que l'escassa funcionalitat de l'escorça cerebral prefrontal predisposava a la violència. L'escorça prefrontal s'encarrega de calmar i

apagar les foguerades d'agressivitat provinents d'estructures que es troben per sota l'escorça, com pot ser l'anomenada amígdala, sospitosa d'esperonar l'agressivitat. Individus amb una escorça prefrontal poc fiable solen ser temeraris, impulsius, irresponsables, fan cas omís a les normes, lleis i convencions socials, tenen rampells de mala llet – són immadurs amb poca tolerància a la frustració – que poden acabar amb actes de violència. No tenen les habilitats d'intel·ligència adequades per gestionar els conflictes amb els altres.

Altres troballes de Raine eren la poca activitat del gir angular esquerre, que integra la informació dels lòbuls parietal, temporal i occipital, i que explicaria el fracàs escolar i una posterior conducta violenta. El cos callós, que comunica tots dos hemisferis cerebrals, no compliria les seves funcions adequadament i motivaria que l'hemisferi esquerre no moduli les emocions negatives que s'originen en l'hemisferi dret. Diu Raine: " L'amígdala, l'hipocamp i l'escorça prefrontal s'integren en el sistema límbic que governa l'expressió de les emocions, al mateix temps el tàlam transmet informació des de les estructures límbiques fins a l'escorça prefrontal. L'hipocamp, l'amígdala i el tàlam són fonamentals en l'aprenentatge, la memòria i l'atenció. Les anomalies en el seu funcionament explicarien l'escassa resposta davant la por o davant estímuls o imatges emocionalment impactants, la incapacitat d'aprendre de l'experiència – mesells i immunes al càstig.

Quina seria la causa de la disfunció del sistema límbic i/o de l'escorça prefrontal? Aquí hem de recordar i insistir el que he dit fa una llarga estona. El maltractament infantil per si sol podria provocar una predisposició a la violència. O a través lesions neurològiques causades pel maltractament serien la causa del fracàs en el control d'impulsos agressius originats en zones més primàries subcorticals.

Cleckley no té dubtes pel que fa al ser o no ser del psicòpata. El psicòpata és una nul·litat emocional. Les paraules, les imatges, les circumstàncies, amb càrrega emocional no els diuen absolutament res.

La seva tragèdia – el no poder experimentar el que motiva, apassiona, engresca o entristeix a les altres persones – recorda els àngels de la pel·lícula de Wim Wenders: Cielo sobre Berlin. Són àngels, són immortals, estan per sobre el bé i el mal, però amb els peus a terra són morts vivents. Desconeixen que és el que motiva els

humans. Un d'ells renunciarà a la vida angelical per entrar a formar part de la condició humana. Vol conèixer l'amor, saber que vol dir sentir-se enamorat.

Assentat en la butaca d'un cinema el psicòpata no compren el comportament de la gent. Per què la persona que està al seu costat li rellisca una llàgrima per la galta. Per què altres individus riuen, posen cara d'aversion, d'aprovació, segons les circumstàncies de les escenes?

La gent normal o no psicopàtica no li agrada reviure escenes desagradables del passat. Fugen dels llocs de la memòria que guarden records traumàtics, dels llocs físics que els recorden una experiència que no els hagués agradat viure. Els psicòpates no fugen dels malsons. L'experiència traumàtica no els calà fondo. No escarmenten dels castics. S'estavellen contra el mateix mur una i una altra vegada.

A pesar que la neurociència ho posi en dubte el pes de la tradició és una làpida que aixafa qualsevol pensament innovador. No és cert que el pensament conegut com a racional sigui tan racional o que en la seva elaboració hagi estat esculpit per un pensament lliure d'interferències emocionals. Tampoc s'aguanta dreta la creença que els que ens surt de l'ànima o del cor o dels fons de les entranyes, no hagi estat beneït per la raó.

Avui comencem a saber gràcies a la feina de gent com Antonio Damasió, - que ja coneixem - que el racioni i els sentiments formen un matrimoni ben avingut. Hi ha excepcions. Els psicòpates en són una. Són uns analfabets emocionals. Si a un psicòpata se li ensenyen fotografies de desastres humanitaris, d'agressions, de violacions..., les veu com si li acabessin de mostrar la fotografia de la lluna. El psicòpata coneix la vida purament en teoria, a la pràctica és un perfecte indocumentat. Quan parles amb un psicòpata te n'adones que el seu regne no és d'aquest món. No toquen de peus a terra. No estan connectats a una realitat profunda, tel·lúrica.

Pel seu propi peu em va afegir unes lectures complementàries que algunes d'elles m'han ajudat molt a enriquir el treball.

“Lectures complementàries”

El Cas de Phineas P. Cage

Phineas P. Cage de vint-i-cinc anys és capatàs de la construcció, treballa pel Ferrocarril Rutland-Burlington i té sota la seva responsabilitat una brigada d'homes. L'estiu de 1848 el Ferrocarril estén una nova línia fèrria per Vermont. La brigada obra camí pel poble de Cavendish fins a la riba del riu Black. La feina consisteix en estalviar el màxim de via de tren a la companyia. Cage és un expert en detonacions i voladures i els seus caps el consideren eficient i capaç.

Per poder volar una roca primer s'hi ha de fer un forat, després s'omple fins la meitat de pólvora, s'hi entafora una metja i es tapa amb sorra. La sorra s'ha de prémer amb una barra de ferro perquè tot quedi ben comprimit. Cage s'ha fet fer una barra de ferro que li permet fer punta a la tècnica. A continuació s'encén la metja i si tot s'ha fet bé l'explosió té lloc al interior de la roca. La sorra ben premuda és essencial perquè l'explosió no s'escapi enfora, que resultaria tan perillós com ineficaç.

Phineas P. Cage acaba de posar la pólvora i una metja en un forat d'una roca. Demana al seu ajudant que ho cobreixi amb sorra. Algú el crida i ell es gira. Distret, i abans que el seu ajudant hagi posat la sorra, Cage comença a prémer el forat amb la barra de ferro. L'acció provoca guspises a les roques i es produeix una explosió. No l'explosió esperada cap el interior de la roca, sinó cap en fora. L'orifici de la roc es converteix en una arma de foc i la barra de ferro de Cage en un projectil.

Quan els homes de la brigada que estaven a la vora es refan de l'ensurt de la tremenda deflagració se n'adonen de les conseqüències. El capatàs està estirat a terra inconscient i la barra de ferro a més de trenta metres de distància. La troben ensangonada i amb restes d'una substància blanca, són restes de massa encefàlica. La barra de ferro transformada en un projectil mortífer ha entrat per la galta esquerra, perfora la base del crani, travessa la part frontal i surt per la zona superior del cap. La barra té 3 centímetres de gruix i 109 de llarg.

"Horrible accident" titulen una setmana després el *Daily Courier* i el *Daily Journal* de Boston. És, però, el *Vermont Mercury* el diari que treu el titular que millor dibuixa la realitat: "prodigiós accident". El *Boston Medical and Surgical Journal* anunciarà: "pas d'una barra de ferro a través del cap".

Els homes de la brigada recullen el seu capatàs, el posen en una carreta de bous i mig incorporat recorren més d'un quilòmetre fins l'hotel del Sr. Adams. El Sr. Adams,

que també es propietari de la taberna i jutge de pau envia a buscar el doctor John Harlow. Després d'una estona arriba a l'hotel el doctor Edward Williams, l'ajudant de Harlow. Anys més tard aquest descriurà així l'escena que es troba:

“ – Doctor, aquí hi ha treball per vostè. – em digué el pacient Phineas P. Cage. Estava lúcid i explicava com havia anat l'accident. En ell destacava la forma d'embut del cap per la fractura de la volta cranial al voltant de l'orifici d'entrada de la barra de ferro. Un esvoranc d'uns quatre centímetres de diàmetre! A través de l'orifici es podia intuir el batec del cor. Escoltava la versió de Cage i no observava res d'anormal en la narració, i en els dies que seguiren mai hagués dit que una barra de ferro li havia travessat el cap.

Si resulta sorprenen que en pocs dies en Cage pogués parlar, caminar i fer amb normalitat la majoria de les tasques quotidianes, no ho és menys la capacitat per superar la infecció sense l'ajuda d'antibiòtics. El doctor Harlow coneixia el risc i s'esmerçà en desinfectar la ferida amb substàncies químiques de la millor manera que sabia.

Segons el doctor si Cage podia explicar l'accident es devia a:

Primer, que la seva forma física, voluntat i capacitat de resistència i superació difícilment podien ser superades.

Segon, la forma circular sense entrebancs de la barra que a més de facilitar l'entrada, la sortida i el trajecte, evità un excés de contusió i destrucció de massa encefàlica.

Tercer, l'orifici d'entrada de la barra creà un orifici natural de drenatge de la infecció.

Quart, la zona del cervell “transitada” resultà ser la més adequada per evitar danys pitjors.

Dos mesos després de l'accident el doctor Harlow ens descriu que Cage s'havia recuperat físicament llevat d'una pèrdua de visió de l'ull esquerre. Ara bé, segons Harlow “l'equilibri entre les facultats intel·lectuals i les seves propensions animals s'havia destruït. Es convertí en una persona irregular, irreverent, amb tendència a la blasfèmia, sense cap mena de consideració cap els seus companys, capritxós, a vegades obstinat, sense cap tolerància a la frustració, sempre imaginant grans projectes de futur que abandonava poc tems després. En fi, un cap de nen en un cos d'adult. El seu llenguatge era tan obscè i provocatiu que s'aconsellava a les senyores que evitessin la seva companyia.

Phineas P. Cage, un home competent en la feina, que s'havia guanyat la confiança i el respecte dels seus caps perquè treballava de forma seriosa, sistemàtica i responsable, un home educat, respectuós amb els altres, que semblava que controlava la seva vida, es convertí després del seu accident en un tarambana. Els seus amics i coneguts aviat se n'adonaren que "Cage no era Cage". Els seus patrons l'acomiadaren perquè consideraren que la seva metamorfosi mental desaconsellaven que continués a la feina. No es tractava de capacitat física o destresa, sinó del seu caràcter endimoniat.

Lluny de la companyia ferroviària Cage inicia un viatge erràtic cap enlloc. Treballa breument en granges de cavalls. L'acomia i ell plega sense més. Enceta la seva etapa circense. Es exhibeix en el museu de Barnum, a Nova York, on mostra amb orgull i presumpció les "ferides de guerra" i la barra de ferro d'atacar. El doctor Harlow, a més de remarcar que Cage era molt bo en l'art d'escollir el que menys el convenia, diu que la barra de ferro era la seva companyia més fidel i destaca la dèria del seu pacient per objectes diversos i animals, "comportament del col·leccionista", una obsessió que es veu en pacients que tenen lesions cerebrals semblants a les de Cage i en autistes.

En 1860 Cage torna a Estats Units per viure amb la seva mare i la seva germana que s'havien traslladat a San Francisco. Un any més tard un *status epilepticus* s'emporta a Phineas P. Cage a la tomba. Tenia 38 anys i no va aparèixer cap esquela en els diaris de San Francisco.

Segons Antonio Damasio (L'error de Descart) – només de començar ja te n'he parlat - les lesions de Cage ens ensenyen que en el cervell hi ha territoris o zones que s'encarreguen del raonament, en particular les dimensions personals i socials del raonament. Les convencions socials i les normes ètiques que s'havien adquirit podien anar-se'n en orris a causa d'una lesió. Planificar el futur i actuar en conseqüència, el sentit de la responsabilitat amb un mateix i amb els altres i el control del lliure albir, tenien a veure en unes parts molt concretes del cervell.

Insistirem en els dos aspectes més cridaners del cas de Phineas P. Cage. La persona responsable i curosa amb la seva vida es transforma en un individu capritxós, que actua a salt de mata, que no és constant ni responsable. I segon, la

davallada de la personalitat no s'acompanyava d'una alteració en el llenguatge, en la percepció, en la memòria, en l'atenció i en la intel·ligència.

L'estudi del cas Phineas P. Gage ens revela que el trastorn o involució de la seva personalitat era deguda a l'alteració d'unes estructures anatòmiques del cervell. Se sabia que la parla, el moviment o la sensibilitat depenien d'unes regions molt concretes. Postular que la personalitat, o la conducta ètica i social depenien del cervell, era agosarat i si m'apureu irreverent. No s'estava potser fent mobbing a l'ànima humana?

Tenim la convicció que la nostra ment no depenen de la morfologia cerebral, sinó d'una instància, d'una esfera buida aparentment, però omplerta d'una essència transcendent que molts anomenen ànima.

Damasio pregunta: de quina manera plausible pot canviar la personalitat la destrucció d'una regió cerebral? Com va tenir lloc l'anomalia? No la causa primera, que es evident que va ser la lesió cerebral, sinó el com. Podria tenir el mateix efecte un forat en qualsevol lloc del lòbul frontal? Les zones del lòbul frontal lesionades són centres encarregats del comportament social? Són mòduls seleccionats per l'evolució plens d'algoritmes per resoldre problemes i prendre decisions?

Si els interrogants són inquietants, els que afecten a Gage com a persona resulten d'una importància que s'escapa dels límits de la quotidianitat. Es pot dir que Gage tenia intacte el lliure albir? Posseïa el sentit del bé i el mal, o bé era víctima del nou disseny cerebral, de manera que les seves decisions li eren imposades i per tant inevitables? Era responsable dels seus actes? Si responem que no, podem dir el mateix o establir una llei més general que tingui en compte a tots els Gage que pul·lulen per nostre entorn? Alguns tenen lesions causats per tumors cerebrals, altres per ferides o malalties neurològiques. En hi ha, però, que no han tingut cap malaltia neurològica o que no han patit cap traumatisme cerebral, no obstant es comporten com Gage, un comportament que té a veure amb el seu cervell o amb l'entorn on visqueren. Necessitem, insisteix Damasio, comprendre la naturalesa d'aquestes persones conductes de les quals poden ser destructives, per ells i pels altres, si es que tenim intenció de resoldre de manera humana els problemes que plantegen. Ni la presó ni la pena de mort resolen realment el problema.

Es podria dir que a través del forat del crani i del cervell de Gage s'escapà alguna cosa valuosa i humana com era poder planificar el seu futur i comportar-se en

societat de forma respectuosa i compassiva. N'era conscient en Cage que havia caigut uns esgraons de l'escala humana?

El doctor Harlow s'assabentà de la mort de Phineas P. Cage cinc anys després del seu enterrament. La discreció que envoltà l'òbit va ser la responsable que no se li practiqués una autòpsia. El metge sabia que ni la humanitat ni ell podien permetre's que es perdre's per sempre la prova d'un cas que si bé en l'actualitat resultava incomprendible, potser en el futur la ciència sabria treure-li l'entrellat. Un matí, la germana de Cage i el seu marit, el doctor Coon, que a més del metge de família era l'alcalde de Sant Francisco, i un treballador de la funerària exhumaren les restes del malaguanyat. Es recuperà el cervell de Cage i la barra de ferro. Des d'aleshores crani i barra de ferro es poden veure en el Museum Mèdic Warren de la Facultat de Medicina de Harvard en Boston.

Hanna Damasio espremé al màxim la neuroanatomia moderna i els últims avenços en neuroimatge. Es serví d'una tècnica anomenada Brainvox que permetia reconstruir imatges cerebrals en tres dimensions. La tècnica manipula informàticament les imatges proporcionades per una ressonància magnètica cerebral. Les imatges obtingudes no tenen res a envejar a les que es veu sobre la taula d'autòpsies.

Les troballes de l'estudi permeteren dir que la lesió va afectar bàsicament l'escorça prefrontal esquerra, en la regió ventromitjana, de gran importància en la presa de decisions. Altres zones d'una gran importància des del punt de vista neuropsicològic no resultaren afectats. Les escorces laterals del lòbul frontal les quals destarota la capacitat de controlar l'atenció, de realitzar càlculs i de saltar d'un estímul a un altres, estaven intactes. Les àrees motrius i premotrius, així com l'àrea de Broca, no varen resultar lesionades.

L'estudi d'Hanna Damasio i els seus col·laboradors permet dir que la lesió de les escorces prefrontals explicaria la transformació del comportament de Phineas P. Cage.

*****

“Els homes s’equivoquen si pensen que són lliures. la seva opinió està feta de la consciència de les seves pròpies accions i de la ignorància de les causes que les determinen. La seva idea de la llibertat, per tant, és simplement la seva ignorància de qualsevol causa de les accions

Baruch Spinoza

Què és exactament el que coneixem per lliure albir? Existeix? Som realment tan lliure com ens pensem? No és potser la llibertat una d’aquestes paraules que hem inventat per etiquetar unes circumstàncies que, inflades com globus, voleien sota el cel, com ara l’amor, la responsabilitat o la mateixa llibertat?

Com recorda David Eagleman en *Incògnito*, (bona lectura en cas que estiguis motivada) en la neurobiologia del qui ha comés una barbaritat hi ha un fet diferencial. Pot ser “una mutació genètica, un petit dany cerebral a conseqüència d’un ictus o un tumor indetectable per la seva mida esquifida, un desequilibri en els nivells de neurotransmissors, un desequilibri hormonal o qualsevulla combinació d’aquestes diferències biològiques que resulten indetectables amb la tecnologia mèdica actual. Hem de suposar que amb un millor coneixement del funcionament del nostre cervell i una tecnologia diagnòstica més precisa s’ampliarà el ventall de troballes, que expliquin l’agressivitat. “Avui en dia – seguim a Eagleman – podem detectar grans tumors cerebrals, però d’aquí cent anys podrem detectar pantes a uns nivells inimaginablement petits del microcircuit que corresponen a problemes del comportament. La neurociència podrà respondre amb millor coneixement de causa per què la gent té predisposició a actuar com ho fa. En comprendre com el comportament s’origina en els detalls microscòpics del cervell, més advocats apel·laran els atenuants biològics, i més jurats tindran en compte els eximents. .... Un sistema legal no pot definir la culpabilitat per les limitacions de la tecnologia actual. Un sistema legal que declara a una persona culpable al començament d’una dècada i no culpable al final de la mateixa no té clar el que significa exactament la culpabilitat.”

El neurocientífic Wolf Singer – citat a *Incògnito* – suggereix que encara que no ho podem detectar, alguna cosa no funciona bé en el cervell del delinqüent. Els seus

actes – criminals – delatarien l'anormalitat. “Mentre no podem identificar totes les causes, cosa que no podem fer ara i potser no podem fer mai, hem d'admetre que tothom té una raó biològica per comportar-se de forma forassenyada.”

La conclusió a les paraules de Wolf Singer – segons Egelman i que al meu entendre són plenes de sentit comú - seria que els delinqüents haurien sempre de ser tractats com a persones incapaces d'haver actuat d'una altra manera. L'activitat delictiva per si mateixa hauria de considerar-se una prova que el cervell grinyola, tan se val si en l'actualitat es pot objectivar o no.

*****

La responsabilitat d'un criminal fonamentada en que sap diferenciar entre el bé i el mal, criteri legal sobre la condició mental d'un criminal, és incompatible amb el fet, ben conegut per cada un dels participants d'aquesta reunió, que la facultat de distingir entre el bé i el mal existeix freqüentment en aquells que sense cap mena de dubte són dementes i que també està associada a manies perilloses i sense control.

Acabeu de llegir les conclusions de l'acte d'una reunió de metges de dementes i alienats – no existia encara l'especialitat de psiquiatria – l'any 1864 en el Regne Unit. Els jutges es varen oposar a tota reforma. Ens ho recorda Arthur Koestler en *Reflexiones sobre la pena de muerte*, Editorial Capitan Swing, on també s'inclou un extens capítol escrit per Albert Camus.

Els jutges del regne Unit s'oposaren a la reforma de les anomenades “regles M'Naghten” que estableixen si un criminal conservava o no l'ús de la raó i per tant assenyalaven les escales del patíbul o les portes de l'asil d'orats i dementes. Encara que les regles varen néixer l'any 1843, trobem la seva llavor l'any 1800. Aquest any un home que es deia James Hatfield atemptà contra Jordi III perquè estava convençut que tenia la missió de redimir el món. L'advocat, lord Erskine, en el seu discurs manifestà que l'home que actua sota la influència d'una idea fixa és un dement, i per tant irresponsable encara que no hagi perdut la raó. Segons l'advocat:

“la naturalesa humana, en les seves profunditats, està governada per les emocions i els impulsos, la passió i la fe, les quals estan recobertes d’una escorça de raó relativament nova i precària susceptible d’esquerdar-se quan la pressió interna es torna massa forta. Aleshores la raó perd el control sobre l’acte, hagi o no hagi conservat la capacitat per distingir el bé del mal”.

Naghten no era jutge, era un alienat. Era protestant del nord d’Irlanda i estava convençut que el Papa, l’Ordre dels Jesuïtes i el líder del partit conservador sir Robert Peel estaven conxorxats contra ell. Un dia de 1843 Naghten, amb una pistola a la butxaca esperà a Peel “el príncep del mal” a Downing Street. Quan el veié no s’ho pensà dues vegades i disparà. No era el líder conservador, era Edward Drummond, el seu secretari. Vuit metges testificaren que Naghten no era responsable a causa de les seves idees fixes i obsessives. Va ser declarat no culpable per dement i enviat a un asil per trastornats.

El veredicte no acabà de fer el pes a la Càmera dels Lords. Sa Senyories enviaren un qüestionari sobre la responsabilitat penal dels orats, no als metges, sinó als quinze jutges que presidien les Corts del Regne. La seva resposta és el fonament de les “regles M’Naghten”, encara que seria més apropiat anomenar-les “regles anti M’Naghten”, doncs els jutges arribaren a la conclusió que els metges s’havien equivocat i Naghten hauria d’haver penjat de la forca. Un dels seus passatges més importants diu el següent:

“..... per al·legar demència es té que poder provar clarament que en el moment en que es va cometre l’acte criminal l’acusat es trobava sota l’efecte d’una pèrdua de raó deguda a una malaltia mental tan greu que li incapacitava per conèixer la naturalesa i la qualitat de l’acció punible, i si la coneixia, no podia saber que estava malament.”

Si una persona es trobava trasbalsada, segons les regles de M’Naghten, per idees fixes, s’ha de considerar pel que fa a la responsabilitat de l’acusat la situació en que es trobaria si els fets de la idea fixa fossin certs. Si un home mata a la seva dona en un rampell passional o d’ira perquè creu que l’enganya amb un amant, no es podrà al·legar que estava posseït per unes idees fixes i errònies que li havien fet perdre el seny. Si el fiscal pregunta: què pensariem de l’estat mental d’aquest pobre home si considerem certes les seves sospites? Culpable.

Recordem que ja en aquella època les regles M’Naghten es consideraven un anacronisme que irritava al metges que tenien cura de les persones alienades i els membres més il·lustrats de la professió jurídica.

Deu anys després hi va haver un intent de llimar les famoses regles. Lord Bramwell féu una observació famosa i significativa alhora: “ les regles M’Naghten estableixen una definició tan precisa de la bogeria – saber distingir el bé del mal – que ningú o quasi bé ningú ha estat el suficientment boig com per caure sota el pes d’aquest concepte de bogeria que, no obstant, és bona i lògica.”

Sota l’imperi de les regles M’Naghten penjaren de la forca dementes, nois poc entenimentats i analfabets, gent sense ofici ni benefici, esquizofrènics, paranoics, ... Els intents desesperats per juristes progressistes o per la classe mèdica s’estavellaren contra la tradició, contra l’atavisme i contra una mentalitat de l’edat de pedra de la cúpula jurídica i política d’Anglaterra.

En tots els judicis d’homicidi que he assistit com a pèrit forense se m’ha preguntat per part de la fiscalia: l’acusat distingia el bé del mal?

L’any 1998 la Càmera dels Comuns ratificà la Convenció Europea sobre Drets Humans, prohibint la pena de mort excepte en temps de guerra o amenaça imminent de guerra. En data de 10 d’octubre de 2003 el Regne Unit accedí al Protocol 13 que prohibeix la pena de mort sota qualsevol circumstància.

Els científics alemanys Wolf Singer i Gerhard Roth creuen que el control conscient de les nostres accions estan supeditats a la memòria d’experiències passades que solen ser inconscients i envoltats d’una aureola emocional. La subordinació de les accions i decisions a un rerefons emocional seria anterior a la formació d’un jo conscient durant els primers anys de vida. Caldrà una experiència capaç de trasbalsar-nos com pot ser un estrès emocional per remoure les aigües profundes de les nostres emocions.

El mateix Roth no dubta en dir que el nostre jo és esclau de la il·lusió de l’autocontrol també coneguda com a voluntat. El jo conscient treu pit i s’atribueix a si mateix tots els desitjos i intencions que es generen inconscientment i, quan no té la informació necessària, les genera com a fabulacions. Tant els processos conscients que porten

a una decisió i que es troben ubicats en les regions prefrontals i parietals del cervell, com els processos inconscients que es generen en els ganglis basals i en el sistema límbic, són processos deterministes que el presumpte jo s'atribueix sense cap base real. Roth sosté que hem d'acomiar al jo que s'atribueix un excés de protagonisme. La coneguda com "voluntat lliure" està convençuda que podem voler o desitjar lliurement una cosa, i que gràcies a un acte voluntari podem provocar una acció. La primera premissa seria una burda apropiació de motius inconscients per part de l'acció, mentre que la segona, com hem vist en els experiments de Libet, seria vestir de consciència una decisió que ja havíem pres inconscientment.

Per què hi ha cent vegades més de possibilitats de morir assassinat el dia del teu naixement que qualsevol altre dia de la teva vida? Per què hi ha cinquanta vegades més de possibilitats de morir assassinat pel teu padrastre que pel teu pare biològic? Per què alguns homes a més de violar a dones desconegudes desitgen violar a la seva pròpia dona? Per què alguns pares maten els seus fills? La resposta la trobaríem en la part fosca de la nostra evolució, segons Adrian Raine en *The anatomy of violence – the biological roots of crime*. En aquest llibre l'autor insisteix en dades conegudes – moltes d'elles comentades - i n'aporta d'altres de més novadores.

Jeffrey Landrigan, explica Adrian Raine, no va conèixer els seus pares. Una família de classe mitja nord americana d'Oklahoma l'adoptà. Es redreçava el que s'havia torçat d'un bon començament. El seu pare adoptiu, Nick Landrigan, era geòleg, i la seva dona, Dot, era mare d'una filla biològica, Shannon. A l'edat de dos anys en Jeffrey destacava per unes rebequeries fora mida i unes emocions que circulaven per una muntanya russa. Als deu anys no feia fàstic a l'alcohol. Un any més tard era detingut per robatori en un domicili. El temps que passava en reformatoris superava el que passava a l'escola. Consumia drogues i robava cotxes. El noi era una promesa en el món de la delinqüència.

Quan tenia vint anys després d'haver estat bevent i xarrant amb un amic de tota la vida aquest li demanà si volia ser el padrí del seu fill recent nascut. La resposta d'en Jeffrey va ser inapel·lable. El matà d'una punyalada. Se'l condemnà a vint anys. En portava set quan s'escapà de la presó i es dirigí a Phoenix, Arizona. En un Burger King se'l va veure parlar amb en Chester Dyer. En Dyer va ser trobat mort hores més

tard. Estava apunyalat i escanyat amb un cable elèctric. Cartes pornogràfiques estaven a terra al voltant del llit. L'as de cors reposava sobre l'esquena del cadàver. Durant l'estada de Jeffrey al corredor de la mort a Arizona un altre pres li parlà d'un tal Darrel Hill que es trobava esperant que l'executessin a Arkansas i que era clavat a ell. Resultà que Darrell Hill era el pare biològic de Jeffrey Landrigan.

El més sorprenen era que la carrera delictiva del pare era una fotocòpia de la del fill. Debutà en una edat molt tendre. Drogoaddicte. Doble assassinat i fugida de la presó. L'avi d'en Jeffrey – el pare d'en Darrel Hill – va ser també un criminal vocacional.

Nens amb pares amb antecedents criminals i adoptats amb poc temps de vida en un ambient no criminal tenien moltes més probabilitats de convertir-se en malfactors que els nens adoptats de pares biològics sense antecedents. És més, els bessons idèntics comparteixen una història criminal amb molta més freqüència que els bessons no idèntics. Bessons idèntics separats recent nascuts per haver estat adoptats per diferents famílies tenen tendència a compartir la personalitat antisocial.

Raine divideix els assassins en dos grups – n'he parlat. Un grup aplegaria els qui planifiquen els seus actes criminals, els que valoren pros i contres d'una estratègia, que són capaços d'esperar el moment propici. Són criminals de sang freda. Molts assassins en serie formarien part d'aquest grup. Quan es practica una tomografia cerebral funcional a aquest grup no s'observa cap disfunció de la zona orbitofrontal del lòbul prefrontal. La troballa té la seva lògica. Són assassins, però no taugejans, si més no del tot. Molts han aconseguit malauradament esquivar a la policia durant anys.

Sí que es troba precarietat de l'escorça prefrontal en assassins de sang calenta. Individus que davant un insult, davant una frustració, davant qualsevol circumstància que els tregui de polleguera, reaccionen de forma forassenyada. Són impulsius i actuen amb molta agressivitat i violència.

Ara bé, tots dos grups comparteixen una mateixa troballa: un cervell mitjà encès. Quan el cervell mitjà s'escalfa i es deixa anar provoca un esclat d'agressivitat emocional. En el cervell mitjà hi trobem el sistema límbic on resideixen les emocions i les regions més primitives del nostre comportament. Aquí l'amígdala engega les

nostres emocions i estimula l'agressivitat. L'hipocamp regula i modula l'agressivitat. En estimular-se provoca una esclat de violència. El tàlem, seria una estació intermitja entre el sistema límbic i l'escorça cerebral.

Mentre la ràbia, el desig de venjança, l'impuls irrefrenable de matar potser idèntic en tot dos grups, en l'anomenat de sang freda els dos dits de front poden amanir la violència. En l'altre grup els surt la violència per tots els pors sense amanir.

En *Som una espècie violenta?* Es fa ressò d'una troballa de Yaling Yang i col·laboradors l'any 2005. "La reducció del volum de la substància blanca de l'escorça prefrontal es relaciona amb una disminució dels recursos cognitius per manipular i controlar altres persones i prendre decisions en unes situacions determinades. Això podria explicar per què alguns assassins són capaços de controlar la seva conducta i evitar que les autoritats els enxampin."

No era en Pere Puig, com ja he dit en varies ocasions, una persona precària de recursos cognitius que li dificultaven entendre primer i elaborar després estratègies civilitzades davant situacions que les vivia com hostil i amenaçadores?

Sabíeu que les criatures que tenen una freqüència cardíaca més baixa en repòs tenen més probabilitats de convertir-se en adults problemàtics i violents? Jo no. La troballa, ens diu Raine, ha estat corroborada per diferents estudis. Hi ha tres hipòtesis que podrien explicar la correlació entre parsimònia cardíaca i delinqüència. Els "Juan sense por", els que no dubten en barallar-se o posar-se en embolics, solen tenir un cor més calmat. Nens freds, instal·lats en si mateixos i amb escassa empatia – els patiment dels altres els hi rellisca – solen tenir una freqüència cardíaca més baixa. Un cor apàtic - que delata una apatia més íntima - afavoreix la recerca d'estímuls per sentir-se vius. Molts assassins en sèrie una vegada detinguts manifesten que abans de cometre un crim es sentien buits, decaiguts, ansiosos, i que necessitaven amb urgència fer-ne una de grossa per treure's de sobre el mono d'acció, que en el seu cas significa matar, robar, violar.

Hi ha psicòpates que assentats en un laboratori i enfrontats a una situació estressant es mostrarien vius, com si tinguessin sentiments, i no freds com el glaç. Els augmentaria la freqüència cardíaca i la conductància de la pell, evidència d'una major perspiració – sudoració imperceptible.

Dir que individus amb conductes antisocials i conflictives presenten una disminució de l'escorça cerebral prefrontal del 11% no es dir a hores d'ara res de nou. Antonio Damasio havia predit que individus amb trastorns antisocials presentaven una disfunció de l'escorça prefrontal ventral que compren les escorces orbito frontal i ventromedial, que tenen un paper específic en saber treure coneixements o conclusions de l'experiència, en experimentar compassió davant el patiment dels altres, i en el control de les emocions. També presentaven una disfunció de l'escorça prefrontal dorsolateral que s'encarrega de funcions executives, planifica el comportament, intervé en el condicionament de la por, inhibeix comportaments violents i intervé en decisions morals. La zona s'activa quan deixem de banda una decisió que proporciona una recompensa immediata en favor d'una recompensa a llarg termini, però molt més beneficiosa. S'activa també quan repassem i avaluem pensaments i sentiments.

El tabac i l'alcohol són verins per la dona embarassada, per ella i per la criatura que porta a les entranyes. Les possibilitats que el recent nascut que ha estat sota la influència de la nicotina i de l'alcohol es converteixi en un adult agressiu i sense manies són importants. El tabac conté dues substàncies nocives, la nicotina i el monòxid de carboni. La nicotina alteraria el funcionament dels sistema nerviós autònom simpàtic: davant situacions emocionalment estressants o colpidores en prou feines experimentaria una pujada de to. El tabac seria responsable d'una circumferència cerebral més petita amb una escorça orbitofrotal i una circumval·lació frontal mitja més primes. L'atenció selectiva, la memòria les habilitats lingüístiques es veuen afectades per la nicotina materna.

A l'escola els qui no saben com es diuen pensen que són germans. Un metge expert en els efectes de la ingesta alcohòlica d'una gestant sobre el fetus pensarà: no, no són germans, les seves mares eren alcohòliques. Cap petit, presència d'epicants o arruga que va des de l'arrel nasal a la part interna de la parpella, nas curt amb el pont més baix del compte, ulls petits, prominència del pòmul esborrat, llavi superior prim, solc nasollabial inexistent, mentó poc prominent.

Hi ha quatre fets que marquen la síndrome d'alcoholisme fetal: consum d'alcohol durant l'embaràs, anormalitats craniofacials, retard en el creixement i disfunció del sistema nerviós central que es manifesta en un baix coeficient intel·lectual.

L'alcohol no té compassió d'un cervell en plena expansió. L'atrofia cerebral és àmplia i general. S'afecta particularment el cos callós amb el consegüent trastorn de la comunicació entre els hemisferis. Experiments en animals han demostrat que el consum d'alcohol en la segona meitat de l'embaràs, quan el cervell experimenta el màxim creixement, redueix de forma significativa el nombre de neurones. S'afecta a més la plasticitat de l'hipocamp i la seva capacitat per aprendre.

Igual que amb la nicotina, hi ha una relació proporcional entre la quantitat d'alcohol consumit i el risc de problemes cognitius i de comportaments violents i antisocials. Es suficient una beguda alcohòlica a la setmana perquè el recent nascut tingui avantatge respecte de criatures de mares abstèmies en la cursa de la delinqüència.

Hi ha relació entre malnutrició i violència? Semblaria que sí si tenim en compte l'observació i l'estadística. Una aportació alimentària pobre en ferro, zenc, proteïnes, rivo flavina o vitamina B2 i àcids Omega 3, i un excés de plom i manganès, serien responsable *per se* d'agressivitat, hiperactivitat i delinqüència. La malnutrició influiria en un baix coeficient d'intel·ligència. Un IQ baix es una invitació a comportaments agressius i antisocials.

Els àcids omega 3 afavoreixen l'estructura i la funció cerebral. Estudis estadístic han posat en evidència una relació inversament proporcional entre consum d'àcids omega 3 i nivells de violència entre diferents països.

Entre el micronutrients cal destacar la importància del zenc i del ferro. Una alimentació deficient repercutirà negativament en la conducta, des d'emocions negatives a comportaments agressius. Hem de menjar vegetals, mongetes, fruita seca, espinacs, una mica de carn vermella, ...

I proteïnes. Les proteïnes estan formades per aminoàcids. D'aquests en hi ha un que destaca: el triptòfan. Una dieta pobre en espinacs, peix o paó augmenta les probabilitats de comportaments antisocials. Una carestia de triptòfan altera el funcionament de la zona orbitària de l'escorça prefrontal, una insuficiència que comparteixen molts delinqüents agressius.

El meu nom és Harvey Milk és una pel·lícula del 2008 en que Sean Penn interpreta al primer gai que va ser triat per exercir un càrrec públic a Califòrnia com a membre del Sant Francisco Board of Supervisors, la legislatura de la ciutat. La pel·lícula ens parla de la lluita, la tenacitat i el coratge d'en Harvey per fer un lloc entre l'espessa teranyina de tradició conservadora pels seus drets i llibertats. Com a regidor es posà al capdavant de les reivindicacions de la comunitat gai. Un 27 de novembre de 1978 un ex regidor, ex policia i ex bomber, ressentit i paranoic, matà a trets en Harvey Milk i a l'alcalde George Moscone.

Un tribunal popular el declarà culpable d'homicidi voluntari i no d'assassinat com demanava el fiscal i part de la població de Sant Francisco en especial la comunitat gai. La defensa, que costà 100.00 dòlars i que va ser sufragada per policies i bombers, basà la seva estratègia en el que es va conèixer com "defensa del twinkie (o pastisset)". Tot plegat encengué els ànims de la gent que provocaren greus aldarulls a la ciutat coneguts com la "white night riots".

En què consistia "la defensa del pastisset"? L'advocat explicà al jurat que Donen White, el nom de l'homicida, passava una mala temporada, estava deprimat i s'atipava de pastisseria i brioxeria. Una alimentació tan insana no podia fer altra cosa que enfonsar-lo en el pou de la depressió i provocar-li una conducta violenta totalment aliena a la seva personalitat. La invectiva contra els pastissets – els terribles efectes contra el judici i la raó – i l'apologia d'una persona honrada i treballadora – la de Donen White – per part de l'advocat, i les paraules de desesperació i penediment de l'acusat, que feren saltar les llàgrimes d'alguns membres del jurat, explicaren el veredict.

Diferents estudis han posat en evidència un fet que segur cada u de nosaltres ha experimentat. En una situació d'hipoglicèmia ens tornem més susceptibles, irascibles, el nostre humor ens gira l'esquena i la possibilitat que se'ns escapi la mà o la llengua o ordim malifetes és una realitat sòlida i incontestable.

En el moment que el nostre nivell de glucosa en sang cau per sota els 80 mil·ligrams per cent centímetres cúbics de sang aleshores el nostre cervell perd el nord i s'extravia per indrets desconeguts.

En *Som una espècie violenta?*- UBe – autors del qual treballen amb el nom col·lectiu de Cervell de Sis, apunten que la disminució de sucre en sang pot provocar un comportament agressiu. Les persones que tenen gana solen estar irritables. "Una

variant gènica del gen SLC2A1 implicat en el transport de glucosa, promou irritabilitat i comportament impulsiu.”

Qui dubte avui en dia que el plom és neurotòxic. Treballadors amb nivells elevats de plom en el teixit ossi evidenciaven en la ressonància magnètica una disfunció de l'escorça cerebral prefrontal, especialment en la zona ventrolateral. Diferents estudis han arribat a idèntics resultats: concentracions de plom en sang per sobre dels considerats normals es relacionen amb comportaments agressius i antisocials. En els darrers anys la violència als estats Units ha experimentat una esperançadora davallada en paral·lel a les concentracions de plom en la població.

Persones afectades per alguna de les malalties que formen l'anomenat espectre esquizofrènic són més proclius a cometre actes antisocials o agressius? Els criminals pateixen amb més freqüència que la resta de la població trastorns psicòtics o trastorns de la personalitat esquizoide o esquizotípic?

S'ha insistit – el mateix Pincus en “Instintos Bàsics. Por qué matan los asesinos.”- que malaltia psiquiàtrica no és sinònim de delinqüència o criminalitat. Segons Adrian Raine, però, no es pot amagar sota la catifa una realitat incòmoda. Quan la nostra ment no funciona correctament, que en part es el mateix que dir que el procés de socialització grinyola, tendeix a transgredir la norma i actuar sense consideració ni prudència. L'esquizofrènia és la malaltia mental amb més números per tenir embolics legals. Tanmateix, la majoria de malalts esquizofrènics són gent pacífica i al llarg de la seva vida no se'ls coneix actes criminals.

Dintre de la població delinqüent i criminal trobem més desordres psicòtics que en la resta de la comunitat. Un pacient esquizofrènic baró té un risc tres vegades més gran que un altre que no estigui afectat per la malaltia de tenir problemes legals. En cas de les dones el risc és de vint-i-dos vegades. Uns números que sens dubte no acabaran de fer el pes a l'entorn de l'esquizofrènia, però la realitat es que el trastorn en el neurodesenvolupament que caracteritza la malaltia provoca una menor capacitat per regular emocions i els impulsos d'agressivitat.

La línia que separa els trastorns psicòtics – l'esquizofrènia pròpiament dita per entendre'ns – del conegut com trastorn esquizotípic de la personalitat (TEP) sovint perd nitidesa. Quan mires a una persona o a tu mateix en un mirall observes que la

cara canvia davant els teus ulls? En alguna ocasió has flirtejat amb l'astrologia , el sisè sentit, el tercer ull, viatges astrals, reencarnacions, ...? Sovint et trobes que estàs en guàrdia, o et malfies del teu entorn, inclús de família i amics íntims, perquè creus que ells pensen de tu que ets rar? Si respones que sí a les preguntes del qüestionari tens números de formar part de la comunitat d'esquizotípics.

Persones que pateixen esquizofrènia o TEP solen tenir una actitud paranoica molt marcada: abans que els altres em facin mal és millor que m'avanci, o la millor defensa és un bon atac. L'esquizofrènia paranoica sol estar darrera de molts crims escabrosos i incomprensibles. En segon lloc, un fet comú en psicòtics i esquizotípics, és la seva emoció de peix bullit: relacions emocionals superficials, incapacitat de crear lligams afectius i empàtics amb la família o amb persones properes.

Des de 1970, que es començaren a practicar escàners i ressonàncies magnètiques a pacients esquizofrènics, sabem que tenen un augment dels ventricles – cavitats amb líquid situades en les profunditats de l'encèfal - que delata una atròfia cerebral. Des d'aleshores milers d'estudis de neuroimatge cerebral han detectat dèficits estructurals en regions cerebrals de pacients esquizofrènics i esquizotípics, principalment en els lòbuls frontals i temporals. S'ha de recordar que els esquizofrènics criminals solen tenir trastorns en aquestes zones cerebrals, que juntament amb alteracions amb el sistema límbic explicarien el seu caràcter violent. Els crims dels esquizofrènics paranoics, no són calculats ni planificats, no tenen un motiu concret o una justificació que esbossi un dibuix lògic en la ment criminal. Són crims desorganitzats propis d'un esclat impulsiu davant un estímul provocatiu. Són els crims de l'àmbit familiar i que tot sovint acaben amb el suïcidi del criminal. Un comentari, una ganyota, ... - i en un probable de paranoia i al·lucinacions – pot acabar en una implosió de violència.

Els autors de *Som una espècie violenta?* Ens recorden que el *National Institute of mental Health* i el de l'*Epidemiologic Catchment Area* han trobat “una prevalença més elevada de violència en els pacients amb trastorns mentals severos com l'esquizofrènia, la depressió major o trastorns bipolars. .... Com són malalties relativament poc freqüents, suposen un risc de violència per a la societat només d'entre el 3 i el 5%. .... D'altra banda , la prevalença de trastorns mentals , tant el delinqüents en llibertat com en interns, se situa per sobre de la mitjana de la població general, i es detecten uns elevats índexs de comorbiditat entre els trastorns

psiquiàtrics i l'homicidi, tot i que la contribució de l'abús de substàncies és també alta en aquests casos.”

En el mateix text es recorda que haver experimentat la violència fins el moll de l'os, com a testimoni, com a víctima, pot ser un factor de risc per patir trastorn o conductes filiaades com a psiquiàtriques, com depressió, addiccions, estrès posttraumàtic, etcètera.

Dia 18 de juliol de 1984. Hora 3.40 pm. James Oliver Huberty armat amb una Uzi semiautomàtica 9 mil·límetres entrà en el McDonald prop de l'oficina de correus en la comunitat de Sant Ysidro, prop de Sant Diego i disparà 257 trets contra els clients que, ocupats com estaven per escollir una hamburguesa o delectant-se amb l'elecció en una taula, l'últim en que podien pensar era que un pertorbat estava a punt de disparar-los. Vint-i-u morts i dinou ferits. El resultat d'una acció incomprendible. Huberty va ser abatut per un membre del SWAT i un anàlisi de cabell evidencià uns nivells altíssims de cadmi. També es trobaren nivells alts de plom.

Els fumadors inhalen el 10 per cent del cadmi contingut en les cigarretes. El resultat en que la seva concentració de cadmi en la sang es cinc vegades superior en relació als no fumadors. Els menuts – vísceres dels animals de consum – i els cereals representen el 98 per cent de la ingesta de cadmi. El peix marí representaria només un 1 per cent. El ferro bloquejaria l'absorció de cadmi. Una dona vegetariana té uns nivells de ferro més reduïts. Si es fumadora tindrà elevats els nivells de cadmi. La violència associada a l'escassetat de ferro es deu en part a l'elevació de cadmi.

S'ha vist que en zones dels estats Units amb concentracions elevades a l'atmosfera de manganès estava relacionat amb un augment de conductes criminals, independentment d'altres factors socioeconòmics. Criatures nascudes amb altes concentracions de manganès mostren conductes desinhibides i antisocials. Quina

és la causa d'una excessiva exposició al manganès durant l'embaràs? Un dèficit de ferro augmenta l'absorció de manganès. Una font de manganès pel nadó és la llet de soja. Un coeficient d'intel·ligència més elevat en els nens alimentat amb llet materna es deu a l'escassa ingesta de manganès?

El manganès provoca un alentiment de les facultats cognitives, trastoca la memòria de curt plaç i la destresa manual, factors que predisposen a la violència. El manganès també seria responsable de la disminució de la serotonina, una circumstància que afavoreix els impulsos violents. A Chile es parla de *locura mangànica* per referir-se a la conducta irracional i violenta deguda a una elevació del manganès. Ha estat documentat que l'agressivitat de treballadors exposats al manganès es perfila en crims realment estúpids que no estan premeditats ni motivats per cap guany, i que s'expliquen per una pobre regulació de l'emoció i la impulsivitat.

Una privació social, emocional o nutricional, durant les primeres fases de la vida deixa una empremta difícil d'esborrar. L'escorça frontal, temporal, l'hipocamp, l'amígdala, no els agrada passar gana. També s'afectarien els feixos de substància blanca que connecten les regions frontals amb l'amígdala, i regions temporals amb els sistema límbic.

Situacions d'estres crònic com pot ser un rebuig o escassa atenció amorosa per part de la mare provoca un augment de la secreció de glucocorticoides – les hormones de l'estrès – que a la llarga o a la curta provocaran un desgavell de la funció cerebral. Víctimes d'abús sexual de tres a cinc anys d'edat experimenten una reducció de l'hipocamp. Si l'abús es produeix després de l'adolescència, el volum de l'escorça prefrontal experimenta una disminució. La diferent afectació s'explicaria perquè l'hipocamp arriba a la maduració en els primers anys de vida, un fet que no és el cas de l'escorça prefrontal que madura més lentament

Uf! Potser en hi ha prou de tanta informació sobre les causes biològiques del mal. Potser n'he fet un gran massa, i més si es té en compte que tot aquest munt d'informació – de fet resumida i aprimada – s'ha d'agafar una mica en pinces. Dir que la violència obeeix a la dictadura de la biologia no és dir cap mentida, però no es dir tota la veritat. En les actituds agressives i antisocials hi ha biologia, però també entorn, societat, família. La biologia i l'entorn, *nature and nurture*, poden actuar

sinèrgicament, però també d'una forma pacificadora. Persones amb tots els condicionants biològics per convertir-se en un sense ànima pot comportar-se de forma respectuosa gràcies a un ambient familiar acollidor i comprensible. Una criatura sense un component genètic o anatòmic que el predisposi a la violència pot madurar com un adult delinqüent després d'una infància plena de privacions emocionals.

“ Venim al món amb una distinta propensió pel comportament agressiu d'acord amb el nostre sexe, la nostra herència genètica, la quantitat d'aliment que hem ingerit a través de la placenta i el consum de tabac, alcohol i medicaments per part de la nostra mare durant l'embaràs.” Us sona oi! Ho diu Dick Swaab un prestigiós neuròleg que dirigeix un equip d'investigació en l'Institut Holandès de Neurociències. És catedràtic de neurobiologia de la Universitat d'Amsterdam. El professor és l'autor de *Somos nuestro cerebro* (Ed. Plataforma Actual). Un llibre molt recomanat pel qui creuen que hi ha vida abans de la mort i que la vida després de la mort els importa un rave.

Diu Dick Swaab que “un 72% dels delinqüents juvenils tancats a la presó ho estan per agressió. Aquests malfactors prematurs – ai la testosterona! – han estat diagnosticats en més d'un 90% de comportament antisocial de la personalitat, d'abús de substàncies addictives, psicosis i TDAH (Síndrome de Dèficit d'Atenció i Hiperactivitat).”

“Només un 20% dels assassinats comesos per homes la víctima era un familiar. La proporció s'enfila a un 60% si la culpable és una dona.”

“L'alcohol inhibeix les funcions de l'escorça prefrontal la qual cosa provoca un episodi de violència gratuïta durant una sortida nocturna.”

“Els homes detinguts durant després de cometre actes de violència o de violació tenien uns nivells de testosterona més elevats que els acusats per altres delictes. ... Per aquesta raó resulta inquietant que s'utilitzin esteroides anabòlics en l'esport per augmentar la massa muscular , donat que aquestes hormones incrementen el comportament agressiu.”

“No és l'estratègia militar, sinó la quantitat de llum solar o la temperatura mediambiental, el que influeix a l'hora de prendre la decisió de començar una guerra.”

.....

Segur que més d'una vegada us heu trobat amb una mirada que us escrutava com si fóssiu el mateix diable. L'escrutador tenia les seves raons. Segur que en aquell moment posau cara sorruda o que presagiava mals averanys. Hi ha individus que veuen en els rostres malcarats una amenaça real, un desafiament que no els fa recular, sinó que abriva el seu desig de brega i demostrar que els seus atributs virils no admeten metàfores. Més que uns nivells elevats de testosterona, són individus que el quocient testosterona/cortisol se'ls enfila pels núvols. Com molt bé es recorda en *Som una espècie violenta?* Perceben hostilitat en els altres i veuen amenaces socials on no hi ha altra cosa que barrila o simples facècies.

Si a una alta testosterona/cortisol hi afegim una baixa serotonina estaríem davant una potencial agressivitat impulsiva on reactiva. Recordem una vegada més que la serotonina actua com una *cheerleader* sobre l'escorça prefrontal perquè no defalleixi davant les embranzides de violència. "La reactiva no és una agressió planejada sinó motivada per l'estat intern emocional i té com a objectiu posar fi a aquest estat emocional intern donat el seu caràcter aversiu. ... Pot actuar sense reflexió o anar madurant com exercir-la en un curt període de temps."

.....
Un coeficient testosterona/cortisol elevat i una serotonina alta o normal facilitaria una agressivitat instrumental, una agressivitat despullada d'emoció. Planificada, que busca aconseguir un objectiu concret.

Annex 3

Entrevista al Sr. Carles Porta i Gaset

Carles Porta és un periodista, escriptor, director de televisió i locutor català. Ha col·laborat en molts serveis informatius, director de programes com *Efecte Mirall* i actualment el trobem en el famós programa de TV3: *Crimis*. Vaig contactar amb ell el

30/08/2021 a través d'Instagram i em va contestar les preguntes via correu electrònic.

El meu objectiu d'aquesta entrevista era conèixer més a fons els protagonistes de l'assassinat del Monstre de Vacarisses.

Aquestes van ser les seves respostes:

Hola, Èlia. Les preguntes que m'has fet són difícils perquè aquest crim que has treballat va ser bastant, per no dir molt rebuscat.

Les respostes no te les puc donar amb informació confidencial per què posaríem amb perill certes persones, però si amb una informació que pot arribar al públic.

- Quins caràcters presenten les persones d'aquesta història?

Et podria dir que Ana María, com és de lògica era d'un caràcter tímid i submís. Normalment totes les víctimes que permeten un maltractament tan prologat són d'aquest patró. Ella de seguida en veure el perill que vivia diàriament es va plantejar de denunciar-lo, ens expliquen els seus familiars. També els veïns ens parlen que de la boca d'Ana María havia sortit que es volia suïcidar, que portava massa angoixa a sobre i que li era impossible continuar vivint d'aquella manera. De fet és normal, estava a la gola del llop.

Respecte a les prostitutes, les puc posar a totes tres en el mateix nivell. No hi ha grans trets que les fes actuar de manera diferent. Segueixen un patró similar al d'Ana María, però elles el final, es van saber enfrontar a la situació i intentar posar una mica de justícia davant la gran injustícia. Gràcies a les seves declaracions es va poder assenyalar amb total fermesa a Asensio, per tant, mirant de manera personal són noies que interiorment tenen molta força perquè ni persones com al mateix forense que va analitzar a Asensio vol dir el seu nom. Asensio va crear un terror infinit pel seu entorn... el podia crear, tenia trets psicopàtics, narcisistes i no tenia empatia, no ho sé si tens algun apartat explicant els trets d'un assassí, crec que estaria bé per poder relacionar i entendre una mica millor a Asensio.

Genèticament tenia una afectació al còrtex orbital. Si busques informació de les conseqüències podràs entendre molta part de les seves accions.

De cares el seu germà i el seu amic. No se'ls va estudiar tant com a Asensio, però tenien més o menys les mateixes característiques. De fet... tenien les capacitats per

aguantar aquell martiri, van ajudar a traslladar al cadàver i a maltractar a les prostitutes durant el viatge amb cotxe i furgoneta, crec que amb això ja t'ho he dit tot i els hi pots adquirir les mateixes que qualsevol persona que no té empatia, ni res d'aquets sentiments que ens fan caure alguna llàgrima.

- **Quins factors destacaries d'aquesta assassinat?**

En quant els factors rellevant d'aquesta història trobem, la quantitat de quilòmetres que va recórrer Asensio i els còmplices amb el cadàver de la víctima. Normalment segons uns estudis forenses diuen que quan un assassí s'emporta el cadàver de l'escena del crim normalment no va més enllà d'un radi de 23 quilòmetres. El cos d'Ana María en canvi va recórrer més de 1200 quilòmetres; 630 anada i 630 tornada. També el passaport i el DNI van ser les proves clau de què Ana María no va marxar pel seu propi peu, sinó que va ser obligada per algú.

L'assassinat per encobrir la mort d'Ana María n'hes un altre, la manta de sang tacada on hi van poder identificar l'ADN d'Ana María també.

Espero que puguis fer una recerca molt vistosa i puguis comparar aquests dos assassinats. És una idea molt interessant i espero haver pogut ajudar-te a posar llum a la foscor.